

gleda, izvenredni ponedeljek, vsak dan jutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolniti naj se pošilja uredništvu. Nefranciskana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj in odgovor: Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. — Zbiranje za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 32.— in celo leto L 55.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezna številka v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. smernice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L 2.—. Oglasi naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravlj. Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Beseda soplemenjakom onkraj meje

Ljubezen do naroda in spoštovanje do svojega jezika nam nalagata, da se poslužujemo svojega jezika ob vsaki priliki. Ni dovolj, če govorimo svoj jezik v medsebojnem običajanju, marveč moramo tudi drugodreče zainteresirati za svoj jezik! To je dolžnost naših duševnih voditeljev, pa tudi vseh poedincev. Posebna prilika za to je v — trgovskem dopisovanju.

Vsak trgovec stremi za tem, da poveča svoj kapital in razširi svoj delokrog ne le med svojimi lastnimi ljudmi, marveč tudi med ljudmi drugega jezika. Če pa hoče to, mora tem poslednjim ponujati svoje blago v jeziku, ki ga razumejo. Trst je svetovno trgovsko mesto, čli danes je njegova trgovina navezana na prvi vrsti na Jugoslavijo. Brez trgovine z Jugoslavijo bi promet Trsta povsem zaspal. To vedo dobro tudi tržaški kapitalisti in zato sprejemajo drage volje tudi naročila, pisana v slovenskih jezikih. Kajti glavno za vsakega trgovca je, da mu je kupčija čim večja. Kakor prikaže se nudi tu našim soplemenjakom onkraj meje, da brez vsake žrtve od svoje strani pripomorejo našemu jeziku do veljave, a nesevelnim našim ljudem do kruha! Razumen tržaški trgovec, če bo dobival naročila v našem jeziku, bo razumel potrebo, da ima ljudi, ki bodo znali odgovorjati na taka naročila. Vse obsebe so torej vredni naši soplemenjaki, ki od onkraj meje dopisujejo v Trst v nemškem oziroma italijanskem jeziku. Drugače delajo drugi narodi. Pogledite n. pr. Madžare. V Trstu ni bilo nikdar avtohtonih Madžarov. Kljub temu so pred vojno naselili tu nad 1000 madžarskih uradnikov!! Brez teh uradnikov ni mogla nobena večja tržaška tvrdica poslovati z madžarskimi trgovci, ker niso hoteli dopisovati drugače, nego v madžarskem jeziku. Pri tem je pa ta velika in bistvena razlika: Madžari so naseljevali v Trstu tujince, naši trgovci pa gonijo s svojim dopisovanjem v drugih jezikih svoje lastne brate iz njihovih domov!

Naši bratje onkraj meje, naj si tudi ne domisljajo, da si s takim postopanjem pridobivajo spoštovanje pri Italijanih. Smejejo se jim in jih ne cenijo, ker ne vidijo pri njih nikakega narodnega ponosa. Tudi trgovci iz Bosne, Hercegovine, Črne gore in Srbije dopisujejo in govornijo le v svojem jeziku brez strahu, da ne bi — bili postreženi. Nasprotno. Italijanski trgovci jim prihajajo naproti z največjim spoštovanjem in, če ni drugače, kličejo tolmacea.

V dušo nas boli, ko čujemo, da morajo naši ljudje v tujem jeziku pisati v Jugoslavijo in prejmati od tam pisma v spakodrani nemščini in še slabši italijanščini, tako da se jim tu le posmehujejo. Če bi naš soplemenjaki pisali v svojem jeziku, bi si pridobivali pri drugodrečih veliko več spoštovanja do sebe in svojega naroda. Zato, bratje, otrešite se že enkrat iste servilnosti, ki vam jo je privzgojila ranjaka Avstrija! Tudi ne moremo razumeti, čemu da se jugoslovanski zavodi poslužujejo nemških in italijanskih nazivov na pismih, čekih, menicah itd., ko nobenemu drugodrečnemu zavodu ne prihaja na misel, da bi se imenovali drugače, nego s svojim narodnim imenom. Otrešite se tudi vi tega samozatajevanja, če hočete vzbuditi pri trgovcih spoštovanje napram vam, kar vam bo koristilo moralno in materialno! Bodite uverjeni, da se vam ne bo vračalo nič eno pismo, ker je napisano v našem jeziku. Marveč si trgovec preskrbi uradnika, ki mu bo reševal slovenske dopise.

Naši soplemenjaki onkraj meje naj uvažujejo: a) da tvorimo mi Slovani pretežno večino v Julijski Krajini; b) da imamo, četudi se je moral velik del naše inteligence izseliti, še vedno v izobilju vsakovrstnega privatnega uradništva; c) da imamo izučenih mladeničev, ki iščejo službe. Sreča za vse bi bila, če bi Jugoslavija trgovcem v teh krajih, posebno pa v njih središču, dopisovala v našem jeziku. Potem bi nahajali tu zasluzka ne le uradniki, ki so ostali tu — brez službe, marveč bi se mogli povrniti tudi tisti, ki so se morali izseliti.

Roko na srce, soplemenjaki! Zavedite se, koliko ste zagrešili s tem, da ne dopisujete v svojem jeziku! Ko bi vedeli, s kako krpjo vprašuje vodja podjetja svoje uradnike, se-li more temu ali onemu pisati v srbsko-hrvatskem, ali slovenskem jeziku? Potem ne bi tako poniževali sebe in svojega jezika!

Vemo dobro, da je v Jugoslaviji mnogo podjetij v rokah ljudi, ki so si ali odkrili, ali tajni nasprotniki. Od teh ne moremo pričakovati tega, kar tu zahtevamo. Prepustiti moramo času, da obračuna z njimi. Zahtevati pa smemo, da trgovci in nameščenci naše krvi uslišijo naš glas, da se ravnavajo po našem nasvetu. Kdor nam že ne more koristiti, naj nam vsaj ne škoduje!

Obenem se obračamo do vsega jugoslovenskega tiska brez razlike, naj deluje v tem smislu, in naj resno opominja lastnike, voditelje podjetij, uradnike, odvetnike, notarje itd., naj v Julijsko Krajino, posebno pa v Trst, pišejo v svojem jeziku!

Vsi drugi bratje po krvi naj bdijo nad tistimi nezavedneži, da bodo prisiljeni odnehati od zapostavljanja našega jezika! Začnite z energično akcijo v tem smislu, postavite temelje organizaciji s temcičiem! Če bi bilo potrebno, nam pomagajte!

Jugoslovenska kriza zaenkrat rešena

Stara vlada postala nova vlada — Proglas opozicije proti takemu načinu rešitve krize

BEOGRAD, 21. (Lzv.) Danes je bila predložena kralju ministrska lista. Vlada se v sestavi ni izpremenila, tako da ostanjejo vsi dosedanja ministri na svojem mestu. Ministrski predsednik Pašić je mnenja, da sedaj ni pravi čas za rekonstrukcijo vlade. Nova vlada je bila danes zaprišana.

Vlada sestoji iz 13 radikalcev in 4 neodvisnih demokratov. Pribečevičevih pristavev.

Po dosedanjih sklepkih se bo vršila seja narodne skupščine 22. junija z dnevnim redom: določitev dnevnega reda. Seveda niso izključene kakšne izpremembe. V radikalnih krogih želijo, da bi zbornica v resnici poslovala, ker računajo na zboljšanje svojega položaja. Ako pa se bo pokazalo, da ni mogoče delati s parlamentom, bo skupščina takoj verificirala mandate HRSS, nakaar bo odgojena.

Opozicijski blok je izdal dolg proglas, v katerem odločno protestira proti takemu načinu rešitve krize in proti Pašićevi vladi. G. Predavec in več drugih radičevcev je izjavilo, da ostane opozicijski blok tudi v bodoče kompakten in bo nadaljeval svoje delo.

Zahteve jugoslovenskih železničarjev

BEOGRAD, 20. Osrednji odbor železničarjev je izročil danes popoldne prometnemu ministru dr. Popoviću spomenico, ki jo je sprejel na svojem zborovanju dne 18. in 20. t. m. Spomenica navaja najprej težki položaj, v katerem se nahajajo železničarji. Pričujejo se nad prevečbo in porazdelitvijo uslužbenov. Hkrati se stavlja jo novi predlogi v tem pogledu. Nadalje so zahtevali, naj se reši vprašanje potnih pristojbin, stanovanjsko vprašanje, ustanovitve humanitarnih skladov, vozna olajšave itd. Bivšim železničarjem naj se izplačajo projekti po zakonu od 1. oktobra 1923 dalje. Zahteva se tudi, naj se izplačajo upokojencem mirovinske redno, kakor prejmljki aktivnim nameščencem. Končno se v spomenici omenja, da je uprava železničarjev sklenila prirediti v avgustu več polzračinskih zborovanj, v septembru pa kongres železničarjev iz vse države. Prometni minister dr. Popović je odgovoril deputaciji, da bo šel zahtevam železničarjev na roko, kotlikor mu bo mogoče in da bo podpiral vse njihove težnje v mejah zakona.

Oton Zupančič — vitez „legion d'honneur“

LJUBLJANA, 21. Francoska vlada je odklikovala pesnika in predsednika Francoskega instituta v Ljubljani, Otona Zupančiča, z redom viteza častne legije.

Povodenj v Bački

APATIN, 20. Včeraj je Donava prodrla v širini 40 metrov nasip, ki je branil Bačko. Bačke je pod vodo okoli 20 tisoč orolov posejane zemlje. Ljudi so evakuirali. Na pomoč je prišlo vojaštvo iz Sombora.

bi in gen. Sacco za državno milico. Sestanek je imel namen, da na podlagi Mussolinijevih smernic določi pogoje, na podlagi katerih se uvrsti državna milica v redno vojsko. Na sestanku so je našla takšna pot za pridružitve milice k vojski, da bo milica ohranila svoje tradicije.

Odkritje spomenika Benedikta XV.

RIM, 21. Davi je bil v vatikanskih grobnicah odkrit spomenik Benedikta XV., za katerega je dal pobudo kardinal Nasalli Rocca, nadklof bolonjski, medtem ko so meščani Bologne, rojstnega mesta pokojnega papeža, zbrali za spomenik potrebno svoto. Obreda odkritja spomenika se je udeležila skoro vsa aristokracija iz Bologne in veliko število drugih osebnosti.

Mednarodna razstava zadružništva

RIM, 21. Od 15. julija do 15. septembra se bo vršila v Gandu velika mednarodna razstava zadružništva in socialnih ustanov. Do sedaj se je prijavilo za udeležbo na tej razstavi 50 držav.

Slovenske manifestacije na skupščini čehoslovake agrarne stranke

PRAGA, 21. O priliki gospodarske razstave v Pragi se je obdržalo izredno zborovanje republikanske omladine čehoslovake agrarne stranke, katerega so se udeležili skoro vsi priznani voditelji in organizatorji slovenskega agrarnega gibanja. Jugoslovenske zemljoradnike so zastopali predsednik srbskega zemljoradniškega saveza Vojislav Lazić ter generalni tajnik Stajić, Ruse je zastopal inž. Jemeljanov, Poljake bivši minister Dognarović, Bolgare današnji načelnik bolgarskih zemljoradnikov Aleksander Obov. Vsi ti delegati so bili pri vstopu v zborovalno dvorano burno pozdravljeni. Čehoslovake agrarne so zastopali čehoslovaki ministriški predsednik Švehla, minister za notranje stvari Malipetr, bivši minister Stanjek ter veliko število agrarcev in organizatorjev. Samo iz Čehoslovake je prišlo na zborovanje 417 pooblaščenih delegatov. Prišlo je do impozantnih manifestacij za vse Slovanstvo, kakoršnih Praga že dolgo ni videla. Vsi govorniki so se izrekli za zblizanje med slovenskimi brati na podlagi mednarodnega kmetskega gibanja, ki predstavlja danes glavni temelj večine slovenskih držav. Poslanec Stanjek je povdaril, da so mednarodni dogodki dokazali, da so samo tiste države močne, kjer je obdelovanje zemlje v pravih rokah in kjer ima kmetska omladina zadosti sposobnosti, da stopi v vsakem slučaju na mesto onih vojakov, ki so padli v boju za pravice zemljoradniškega naroda. Za jugoslovensko omladino je govoril Tomašič ter izrazil svoje prepričanje, da je propaganda kmetske omladine pri vseh slovenskih narodih najgotovješa podlaga za čvrsto bodočnost Slovanstva. Zemljoradniška omladina je ustanovila meddržavno slovensko zvezo, ki predstavlja za slovenske države ogromen uspeh. Na zborovanju se je razpravljalo o smernicah za bodoče delovanje v smislu programa, ki ga je izdelala posebna komisija.

Sodno postopanje radi bencinske afere

PRAGA, 21. Državno pravdnštvo v Pragi je izdelalo obtožnico proti drju. Svateku in ostalim civilnim osebam, zapletenim v bencinsko afero. Vsega skupaj je obtoženih 13 oseb, ki so se pustile podkupiti. Ker je državno pravdnštvo predlagalo kazni od 1-5 let, se bo razprava vršila pred kazenskim sodiščem in ne pred poroto. Tudi obtožnica proti lastnikom, ki so obtoženi istega zločina, je vojni prokurator že predal divizijskemu sodišču. Razprava proti lastnikom se bo vršila

16. junija, proces proti civilnim osebam pa še prej.

Čehoslovaki posojilo na Angleškem

PRAGA, 20. Med Anglijo in Čehoslovaki je bil sklenjen dogovor za posojilo v znesku 1,350.000 šterlingov po 8% s temeljnim kurzom od 96½. Posojilo se bo moralo vrniti do oktobra 1952.

«Kievski profesorji» pomiloščeni

MOSKVA, 21. Sodišče osrednjega ukrajinskega odbora je izreкло razsodbo spreminilve kazni za povzročitelje revolucionarnega gibanja v Kijevu. Namesto na smrt so bili obsojeni Čebakov, Jedenski, Jakovlev in Vinogradova na po 10 let ječe, vsem drugim obsojencem kievskega procesa je bila kazen znižana za polovico, ker so vsi obsojenci dokazali, da se kesajo radi svojega dejanja in ker ni dobilo njihovo delovanje nikakega odmeva pri kmetih in delavcih Ukrajine in Rusije sploh.

Moskva v številkah

MOSKVA, 20. Statistični oddelek moskovskega sovjeta je izdelal statistični atlas o Moskvi. Po teh podatkih ima danes Moskva 1,511.000 prebivalcev, od katerih je 1,355.000 Rusov. Židov je nekaj nad 86.000. Po revoluciji so začeli zapuščati Moskvo zlasti Francozi in Nemci. V javnih podjetjih je nameščenih 776.000 oseb, med temi je 220.000 delavcev in 225.000 uradnikov. Brezposelnih šteje Moskva 95.000, na tuje stroške se vzdržuje 85.000 oseb, 64.000 ljudi pomaga pri hišnih delih, 10.000 se jih bavi s svobodnimi poklici; 5.000 obrtnikov zaposluje v svojih podjetjih delavce, medtem ko dela brez njih 70.000 obrtnikov. Končno šteje Moskva 2.000 rentirjev. Na 1000 moških v Moskvi pride 1.042 žensk. V zadnjih časih je precej poskočilo število ženitev, tako da je danes od 1000 moških 589 oženjenih in od 1000 žensk 464 omoženih. Po revoluciji je leta 1920 število prebivalcev padlo na 990.000 in je tedaj naraslo do danes za 47%.

Rusija prosila Anglijo za posojilo

LONDON, 21. Na angleško-ruski konferenci je ruska delegacija predložila prošnjo za pomoč s strani angleške vlade, ki naj bi razpisala dolgoročno posojilo, s katerim bi Rusi kriti svoje predvojne dolgove napram angleškim državljanom, ampak pod pridržkom gotovih omejitev. Ostanek posojila bi se porabil za nakup strojev in drugih predmetov angleškega izvora. Angleška delegacija je izjavila, da ne more angleška vlada dati garancije za tako posojilo, da bo pa z zadostjenjem pozdravila prizadevanja sovjetov za najetje posojila na svobodnem angleškem trgu.

Ropanje tolpa na Poljskem

VARSAVA, 21. Poljski brzojavni urad «Pat» poroča: V noči med 19. in 20. t. m. je tolpa 30 oboževanih ljudi napadla vaz Kwickice v bližini Wilne ter jo oropala. Med spopadom sta bila umorjena 2 policijska stražnika, duhovnik Wesolowsky in več občanov je bilo težko ranjenih.

Neka druga tolpa je vdrla na kmetijo Poniatowsky ter usmrtila lastnikovo ženo in oropala vse, kar ji je prišlo pod roko.

Nemški desničarji sestavljajo novo vlado

BERLIN, 21. Wolffov dopisni urad ve povedati, da so narodni socialisti in bavarški center kakor tudi poslanci centra ter demokrati sprejeli povabilo nemških nacionalcev za današnjo konferenco, kjer se bo razpravljalo o sestavi nove vlade. Teh petero strank se bo pogajalo na podlagi smernic v zunanji politiki, katere so sestavili narodni socialisti.

Za obrambo franka

PARIZ, 21. Danes se je posvetoval Poincaré s finančnim ministrom François Marsal glede ukrepov v svrhu omejitve nazonovanja franka. Opoldne je sklical predsednik republike Millerand v svoj kabinet restanek, katerega so se udeležili Poincaré, François Marsal, Herriot in Painlevé. Vršilo se je posvetovanje o finančnem položaju. Painlevé in Herriot sta izjavila, da bo morala vsaka francoska vlada skrbeti, da se vzpostavi državni proračun v ravnovesje.

Demonstracije kuharjev v Parizu

PARIZ, 21. Pred restavuranti je prišlo do več incidentov, ki pa niso imeli nobenih resnejših posledic. Stavkujoči kuharji so namreč demonstrirali proti tistim, ki niso hoteli stopiti v stavko. Bilo je aretiranih več oseb, ki so pa bile kmalu izpuščene. Kuharji so imeli popoldne shod, na katerem so sklenili vztrajati pri svojih zahtevah za povišanje mezd. Stavka se nadaljuje.

Italijansko-švicarski spor poravnani

BERN, 21. Švicarska brzojavna agencija poroča, da se je zvezni svet bavil z znanimi incidenti v Luganu, Ponte Tresi in Varese. Preiskava je došla, da so nekateri vojaki v resnici demonstrirali pri italijanski meji proti Italiji in njenemu ministrskemu predsedniku, zakar je zvezni svet odredil, da se imajo krivci kaznovati. Italijanska vlada je z zadostjenjem vzela to na znanje. Incidenti niso prav nič spremenili prijateljskih odnosov, ki vladajo med obema državama in zavednima vladama. Zvezni svet je z veseljem ugotovil, da je italijanska vlada s svoje strani ukrenila vse mogoče, da so se ti obošajni vzdržali nreko ulelubih incidentov.

Zasedanje grške zbornice

ATENE, 21. Danes je zbornica nadaljevala svoje delo. Ministrski predsednik je predlagal, naj se takoj ustanovi senat. V smislu zakonskega načrta bo sedanja ustavodajna skupščina izvolila 1/3 novih senatorjev, ostali bodo imenovani.

Pred nadaljevanjem rusko-japonskih pogajanj

TOKIO, 21. Rusko-japonski pregovori se bodo v kratkem zopet začeli. Zastopniki obeh držav so dobili potrebna pooblastila za sestavo pogodbenih klavzul.

Japonski poslanik v Washingtonu podal ostavko

TOKIO, 21. Kakor poročajo listi je japonska vlada sprejela demisijo svojega poslanika v Washingtonu.

Parnik se potopil

S. MARIA (Ontario), 21. Parnik «Orion» se je potopil s 46 ljudmi vred v Zgornjem jezeru.

Parlamentarizem na preizkušnji

Se vedno živimo v povojnem valovanju, se vedno trepetajo družbeni organizmi pod silnimi udarci zadnje sloveske vetelagredije, se vedno živimo v neki negotovosti in nemarnosti, pričakuje, da se končno potože nemirni duh, ki plava nad Evropo.

Med najzanimivejše politične pojave povojne sedemdesnosti mnogo spada zahteva po diktaturi ali po odpravi demokracije in parlamentarizma. Ta klic proti parlamentarizmu je v nekaterih deželah več ali manj opravičen, v drugih je iz raznih onemoglih opozicijskih manjšin, v splošnem pa ima svoj vzrok v tem, ker je parlamentarizem sam na sebi prešlab, da bi spravljal raztrganost volilnih mas v bolj urejene celote.

Ni nobenega dvoma, da preživlja parlamentarizem danes svojo krizo. Ta kriza ni prišla še povsod do ostrga zunanega izraza, toda za vsakega opazovalca političnih prilik v Evropi je jasno, da ulete vsak hip postati kriza akutna in da zopet vstanejo sovražniki demokracije in parlamentarizma, ki bodo zagovarjali diktaturo: eni levo, drugi desno.

Če si ogledamo zapadno-evropske države, tedaj vidimo, da je na Angleškem in Francoskem demokracija ustava še najbolj zagotovljena in da bodo imeli v teh dveh deželah skrajneži najtežje stališče.

Vendar pa se more reči, da je tudi tam parlamentarizem v krizi, ki ni sedaj še tako očitna, ki se pa ulete poostri. Socijalistična vlada MacDonald na Angleškem živi po milosti ostalih opozicijskih strank. In MacDonald mora zelo spretno lavirati, da se ne zameri prehudo liberalcem ali konservativcem. Do sedaj se mu je to izvrstno posrečilo, toda jasno je, da njegova pozicija ni trdna in da ulete past, kakor hitro bi se njegovim strankarskim nasprotnikom zljubilo ga vreči.

Le zrelosti vodilnih političnih oseb se je zahvaliti, da more sedanja vlada manjšine vladati v zbornici nad večino, ki je sicer razdeljena, pa vendar večina. Liberalci kakor konservativci se zavedajo, da bi bila vsaka vlada proti laburistom nemogoča. Zato trije sedanjí položaji, pričakuje, da se jim ponudi prilika, ko bodo mogli nasprotnika toliko oslabil, da bodo mogli sami prevzeti njegovo dedščino. Sistem treh velikih strank na Angleškem je pomanjkljiv, ker je gotova in zanesljiva večina v parlamentu skoraj nemogoča. Zaradi tega se nahaja tudi sedanja vlada MacDonald na vetru. MacDonald more sicer vladati po smernicah splošne angleške politike, nikakor pa se ne more or držati načelnih točk programa svoje stranke.

Kakor rečeno, je torej MacDonald na vladnem stolčku po milosti svojih nasprotnikov in zato v vedni nevarnosti, da ne pade. On mora spretno hoditi po sredi med interesi svojih pristavev in med interesi angleških imperijalistov, finančnikov, industrijalcev. Zatorej ni čuda, če je mnogo pesimističnih prerokov na Angleškem, ki vidijo v sedanjem sistemu treh strank nevarnost za parlamentarizem. Zakaj dana je možnost, da bi parlament ne mogel delati in s tem bi bil parlamentarizem ogrožen.

Izd volite na Francoskem je premaknil težiče zbornice na levo. Vendar pa ne bo eventualna levičarska vlada imela tiste večine in tiste stalnosti kakor prejšnja nacionalna. Vkljub okrepitvi leve, je ta vendar še premalo močna, da bi sama mogla obvladati položaj. Tudi na Francoskem pride bržkone do kakšnih tihih kompromisov, toda tako mirno ne bo potekalo delovanje zbornice kakor na Angleškem. Francozi so drugačnega temperamenta kakor Angleži in stoji še vedno pod vtisom vojne, ki so Angleži že preboleli. Pričakuje, da je torej, da bo sedanji francoski parlament preživljal marsikatero krizo in da se bo tudi na Francoskem klic po diktaturi glasneje slišal vkljub porazu monarhistov in malemu številu komunističnih poslancev.

Ce je kriza angleškega in francoskega parlamenta recimo še neznalna in brezpomembna na videz, se to ne more trditi o Nemčiji. Zmaga desničarskih nacionalistov nam priča, da živi v Nemcih monarhistični duh in je klic po absolutizmu zajel široko ljudske sloje. Tudi število pristavev leve diktature se je znatno pomnožilo, tako da se more reči, da se je nemško ljudstvo po večini izrazilo za diktaturo, eni za desno, drugi za levo. Nemška republikanska ustava je v nevarnosti, v nevarnosti pa je demokracija sploh. Če bo novoizvoljena nemška zbornica po svoji razcepjenosti obsojena v brezdolje, potem je zares parlamentarizem pred padcem. Resnica je namreč ta, da je parlament pokazal neemožnost za redno delovanje in da so razne parlamentarne vlade za silo vlekle državni voz, ki je večkrat zašel z ravne ceste.

Trije južni polotoki so že «prestali» svoje parlamentarne krize, ali reči, demokracije je konec. Na Španskem imamo vojaško diktaturo pod imenom De Rivera, v Italiji spretno maskirano Mussolinijev diktaturo, a na Balkanu je parlamentarizem v stalni krizi. Po-

DNEVNE VESTI

Za našo dečo!

Sveže zelenje po gozdovih, bujni cvetovi po travnikih oznanjajo povratek solnca, življenja, veselja — blede oblake, onemogla telesa naše mestne dece pa napovedujejo hiranje, tugo, bolezen. Jedno dete že misli na on dan, ko se zaporo za njim solnca vrata; misli pa tudi, da li se mu potem odpro gostoljubna vrata onega plemenitega dobrotnika, kateri mu je lanske počitnice rešil zdravje, morda življenje, morda celo dušo! Polet tega deteta pa stoji še nebroj otrok, še bolj onemoglih in bednih, ki niso nikoli pogledali preko prasnega mestnega zidovja, ki jim je nepoznana svoboda narave, nepoznana priprava tečna hrana, nepoznana lepa pristrčna beseda tuje matere.

Mati in oče, živčeva daleč od našega prahu, daleč od naše bede, je li vajino srce še tako mehko, polno sočutja in požrtvovalnosti, kakor je bilo pred letom? Ali še živi usmiljenje v vajini plemeniti duši, čeprav je bila morda ranjena od nevalečnosti lanskega varovanja?

«Zensko dobrodelno združenje» v Trstu bi tudi letos rado poslalo na deželo več slabotnih otrok. Z najpriščneje prošnje se obračamo do vseh lanskich in tudi do nepoznatih dobrotnikov, naj sprejmejo enega od teh otrok za počitniški čas. Poslale bomo samo slabotno dečo, a ne bolne. Kdor more ustreči naši prošnji, naj javi to našemu poverjeniku v svojem kraju ali pa naj sporoči naravnost našemu društvu (Trst, centro, casella postale 384). Omeni naj tudi, če želi dečka ali deklico in kakšne starosti (6 do 14 let). Kdor bi rad lanskega otroka, naj nam javi tudi njegovo ime. — Odbor «Zn. dobr. udr.»

Priprave za otvoritev zbornice

so končane. V notranjosti so bile na novo okrašene stopnice, hodniki in dvorana. Otvoritvena seja novega parlamenta se bo vršila, kakor smo že omenili, v soboto 24. t. m. ob 10.30. Otvoritve XXVII. zakonodajne dobe se udeležijo senatorji in poslanci razen komunistov, republikancev, maksimalistov in unitarcev, kakor smo tudi že poročali.

Težiče otvoritvene svečanosti bo kronski govor, ki ga bo čital kralj in v katerem bodo označene glavne poteze notranje in zunanje politike vlade kakor tudi glavne naloge, ki jih bo imel rešiti parlament v svoji novi zakonodajni dobi. Za sprejem kralja in kraljice je bil izbreban poseben odbor poslancev. Kraljeva dvojica se pripelje v parlament v dveh sprevedih, in sicer v prvem kraljica s spremstvom, v drugem pa kralj s spremstvom. Kraljica se pripelje na trg Montecitorio ob 10.25 in njen spreved bo sestavljen iz dveh kočij. Takoj za tem bo sledil kraljev spreved, ki bo sestavljen iz šestih kočij. Oba spreveda bo spremljala častna straža oklepni konjiki. Kralja bodo spremljali v njegovem sprevedu prestolonaslednik in še pet ali šest drugih princov avstrijske hiše.

Ministri in podministri pridejo v uniformah, ki so bile določene z nedavnim tozadevnim kr. odlokom, a poslanci in frakcijski vodje bodo morali najbrže priti v fraku. Za te poslednje je na razpolago le kakih 700 mest, število prisilcev za ta mesta pa naravnost ogromno. Kakor se poroča, bo diplomatski zbor polnoštevilno zastopan. Inozemski zastopniki bodo prisostvovali v uniformah in z odličji. Ravno tako bodo nastalecne tribune določene za odklonec reda Annunziata, visoke drž. dostojanstvenike in zastopnike listov.

Nainovaje metode

Nekateri župani v kobarškem okraju, med temi župani v Drežnici, Libušnji, Trnovem in Kredu so dobili od čedake predprekture poziv, naj «prostovoljno» odstopijo. Čuden se nam zdi ta poziv iz kakšnega razloga so ga izdali? Sej imajo vendar politična oblastva neomejeno moč odstavljati župane in razpuščati občinske zastope, kakor se jim zljubi, kar tudi izvršujejo. Saj se vendar kar od kraja odstavljajo župani in postavljajo komisari brez vsake preiskave in brez vsakega razloga. Zakaj so v tem slučaju takorekoč ukazali županom, naj «prostovoljno» odstopijo? Ali se morda vendar sramujejo kar naravnost zapoditi župane in se hočejo pred svetom olepšati, češ saj jih mi nismo odstavili, saj so prostovoljno odstopili? Naj bo stvar taka ali taka, dostojna političnega oblastva — ni.

Spustitev parnika „Edda“

Včeraj ob 11 predpolne je bil spušen v morje v ladjedelnici pri sv. Marku nov parnik paroplovne družbe Libera Triestina. Kratna botra je bila Mussolinijeva hčerka Edda, po kateri je dobil parnik svoje ime. Z Mussolinijevim hčerko je prišel v Trst ob tej priliki njen stric, brat ministrskega predsednika Arnaldo Mussolini, ki je ravnatelj glavnega fašističnega glasila milanskega «Popolo d'Italia». Krstu nove ladje je prisostvoval tržaški škof dr. Fogar, župan sen. Pittaco in razni civilni in vojaški dostojanstveniki. Ladjo je blagoslovil duhovnik od Sv. Jakoba. Preden je ladja zdrknila v morje, je stopila k Mussolinijevi hčerki mala deklica, hči nekakega delavca, ter ji poklonila krassen šopek cvetlic. Ravnateljstvo ladjedelnice je poklonilo mladi botri, ki ima še le 13 let, vrat steklenice s šampanjcem, ki je bila po običaju razbita pri krstu ladje. Ta spomin je bil izročen Mussolinijevi hčerki v krasni akriniji. Paroplovna družba Libera Triestina pa ji je podarila zlato zastopnico, na kateri je vtisnjeno sidro in ime «Edda».

Novi parnik bo služil za prevažanje zmaznjenege mesa. Njegova dolžina znaša 127 metrov, a širok je skoraj 16 metrov, težina znaša, ko je natovoren, 12.800 ton, a tovor, ki ga lahko sprejme, 9100 ton; vodo bo rezal 7 metrov 595 milimetrov na globoko. Novi parnik bo imel dalje radiotelegrafično napravo z območjem 300 km, tri kotle in bo vozil z brzino 10½ vozlov na uro. Gonilna moč je preračunjena na 9000 konjskih sil.

Obupen kilc iz invalidskih krogov

Mnogo vojnih invalidov, vdov in sirot iz Julijske Krajine ne prejema invalidne pokojnine, ker jim je bila ukinjena in ne še na novo nakazana, oziroma jim sploh še ni bila nakazana. Nekaterim je bila ustavljena že pred enim li celo dvema letoma; to so oni, ki so jo dobivali le do gotovega roka. Po preteku tega roka jim je bila ukinjena, kljub temu da so bili že prej podvrženi novemu pregledu, po katerem so bili vnovič pripoznani za bolne ter predlagani za zapetno pokojnino. Je tudi več slučajev, da so invalidi, ki so imeli trajno penzijo, umrli, a je bila vdovam in sirotam penzija ustavljena ter je ne dobivajo že več mesecev — nekateri že eno leto in še več — in sicer iz razloga, ker zahteva prepis invalidne knjižice na vdovo in sirote neskončno dolgo časa. Končno so pa tudi slučaj, da so invalidi z začasnimi nakazilom umrli, prej ko jim je bila pokojnina podaljšana. Vdove in sirote po takih ne dobijo seveda ničesar. Vsem onim vdovam pa, ki so se vnovič poročile, je bilo izplačevanje ukinjeno, ne da bi se jim izplačala zakonita odpravnina. Obenem je bilo seveda tudi ukinjeno izplačevanje vzdrževalnine za sirote. Kakor vidimo iz vseh teh slučajev, gre za zelo raznovrstno — neizplačevanje!

Glavni vzrok tem velikim zamudam in neurednostim je menda novi zakon o invalidih, vsled čigar zakasnitve se niso mogle še dosedaj urediti vse te mnogostevilne znesnave. Radi navadne birokratične okostelosti pa moramo trpeti ravno mi — največji nesrečniki! Na stotine in stotine nas je revežev, ki smo navezani na te borne podpore, ki le malo pomagajo našemu bednemu življenju. S tem pa, da se nam še ti pičli odmerki kratijo, se naša revščina še povečuje. Kam naj se obrnemo? Komu naj se pritožimo?

Povsod, kamor potrkamo, nam pravijo, da nam ne morejo pomagati, ker so vse listine v Rimu, kjer je sedaj edini urad za vsa država, in kjer morajo prošnje, katerih je na deset-tisoč, čakati na vrstni red. Ali čas medtem beži, mine leto, minele dve; živeti pa je treba. Ni lahko dandanes življenje niti za zdravega, ki dobi redne prejemke — kakšno pa mora biti potem za bednika, ki je pohabljen in bolan in ne more nič zaslužiti — a ne dobiva niti onega, kar bi moral že davno dobiti! Kaj naj počne? Kam naj se zatečejo zapuščene vdove in sirote neboljane?

Čez par dni bo sklican državni zbor k zasjedanju. Poslanci iz vseh krajev države bodo pozvani v Rim k posvetovalnim in k sklepom. Tudi o naša poslanka pojde v Rim. Nanja se obračamo kot na zadnji naš up v živo prošnjo, da nam s svojo intervencijo na pristojnem mestu pomagata ter izposlujeta, da se te naše nesrečne prošnje, katere smo napravili že večkrat, vendarle enkrat rešijo. Vemo, da je še mnogo drugih nučnih zadev, toda naša je najnujnejša. Kdo je badnejši od vdov in sirot? Sej so se zanje poteževali celo srednjeveški vitezi, ki niso imeli ravno mehkega srca in so imeli mnogo drugih poslov! Več vojnih invalidov, vdov in sirot.

Občni zbor ženske podružnice „Solskega društva“

Ženska podružnica Solskega društva v Trstu je imela dne 10. t. m. letni občni zbor. Mnogobrojna udeležba je pokazala, da se naše žensktvo zaveda zvišene naloge tega društva. Vse one meščanke, katere niso bile prisotne, naj si vzamejo za vzgled one priproste ženske, ki so prihitele v velikem številu iz okolice, čeravno imajo doma veliko družino in mnogo dela.

Po pozdravu in nagovoru gospe predsednice je podala tajnica sledeče poročilo: Cenjene zborovalke Dne 11. nov. 1922. se je vršil ustanovni občni zbor Ženske podr. Solskega društva. V odbor so bile izvoljene odbornice, katere so se na prvi seji konstituirale tako-le: predsednica Milica dr. Abramova; podpredsednica Antonija dr. Slavikova; tajnica Savica Godina; namestnica Zmagoslavica Grglič; blagajničarka Herma Vrabec; namestnica Felicija dr. Ferlugova (katera se je med letom preselila v Il. Bistrico). Odbornice: Nina dr. Agnelettova, Viktorija Godina, Antonija Jerjal. Pregledovalki računov Milica Golob in Eliza Zgur.

Odbor je imel 12 rednih in 3 izredne seje. Glavna skrb mu je bila obdarovanje siromašnih solskih otrok ob božičnih praznikih. Ker so vse prireditve v mestu onemogočene, pri Sv. Ivanu in Sv. Jakobu pa se vršijo prireditve v korist tamkajšnjim otroškim vrtcem in refekcijam, so bili edini vir članarina in dobrovoljni prispevki. V normalnih časih smo smele v lastni hiši, katero pa nam je zažgala zločinska roka, brez ovir prirejati zabave, po mestu pa celo cvetlične dneve. Danes nam ni brez ovir mogoče prirediti niti solske veselice! — Upamo pa, da se bodo počasaj vremena zjasnila in bomo s pesmijo in predstavami pomagali ženski podružnici do večjih dohodkov in s teh obkeli več sirot.

Kljub vsem težavam se nam je posrečilo nabrati toliko (kar bo gđ. blagajničarka s številkami dokazala), da je bilo obdarovanih:

Leta 1922. je 350 deklic dobilo blago za obleke; 500 dečkov majice in blago za hlačke; 35 dečkov čevlje; skupno 885. Razven teh je Marijina družba obdarovala z oblekami 30 deklic in gđ. Mankoč 6 dečkov.

Leta 1923. je bilo obdarovanih le 237 deklic in 183 dečkov; skupno 420, torej niti polovica onih leta 1922. Razdeljeno je bilo tudi precej obnošenih oblek in čevljev, katere so darovale razne dobrotnice.

Na plesu Omladine 23. svečana 1924. je naše društvo sodelovalo s prodajo cvetlic in kotljonov, kjer smo imele Lit. 390 čistega dobička. Zahvaljujemo se tem potoponov vsem, ki so darovali v donarju ali v naravi in s tem pokazali, da jim je pri srcu usoda naših otročičev. Posebej omenjamo gđ. Milko Mankoč, katera se ob vsaki veseli in žalostni priliki spominja našega društva. Zahvaliti se mo-

ramo tudi ostalim dobrotnikom: Tržaški hranilnici in posojilnici v Trstu in posojilnicam ter zadrugam v mestu in okolici, kakor tudi denarnim zavodom za večje denarne prispevke. Jadranski banki, katera je pod prejšnjim vodstvom leta 1922. darovala 100 lir. Tržaškemu podpornemu in bralnemu društvu za prepustitev prostorov za seje in današnji občni zbor. «Edinosti» za brezplačno priobčevanje podružničnih objav, čeravno ima tako omejen prostor. Hvala najlepša tudi vsem cenj nabiralcam za poštrevolnost.

To bi bilo poročilo od ustanovnega občnega zbora od danes. Čeravno ste omenjeni v njem dve bojažnici, je moralo vendar biti le kratko. Upajmo, kakor sem že prej omenila, da se bodo razmere spreminile in bo mogoč novi odbor na prihodnjem občnem zboru poročati o dobro uspešnih prireditvah in večjih dohodkih. Lahko bi se bilo v tem oziru storilo mnogo več, ako bi se bile za našo stvar zavele tudi one, ki se sedaj zanjo ne brigajo. Res je, da je skrb za lastno družino prva dolžnost vsake žene, ker so le vzorne družine ter dobro vzgojeni in zavedni otroci temelj naroda, a kljub temu se vsaka žena lahko odtegne svoji družini nekaj ur ali par dni v letu, da ta čas posveti v narodov blagor. Poglejte, koliko delajo druge slovenske in ostale žene za solsko mladino in za mladiño sploh. Kjer je narodna žena, tem je vrj rod in vztrajen, a tak rod ne more poginiti, temveč bo živel častno, nesmrtno. Ne izgubljajmo se v ničevnih malenkostih, v brezkoristnih osebnostih, temveč delajmo za našo solsko družbo povsod, kjer se nam nudi prilika, v posetih, na izletih pri poroki, krstu itd. Opaža se, da se naše kolo krči in z žalostjo v srcu moramo priznati, da nas je bilo mnogo premalo članic v preteklem letu. Krivda je gotovo tudi ta, da sve z gđ. blagajničarko uradnici nam primanjkuje časa za iskanje novih članic. Da je tako malo članic, pa je krivo tudi vse naše žensktvo. V tako preprečeno družbo bi se morala včlaniti vsaka zavedna žena prostovoljno in to tem bolj, ker letna članarina znaša borih 5 lir. Vemo, da so časi izvanredno težki za vsakogar, a vemo tudi, da se marsikak novič potrosi brezkoristno. Ne morem zamisliti, da je mnogo mnogo žen, ki se kratkoma ali popolnoma nič ne zanimajo za naše društvo. Nobena se ne bi smela odtegniti delu, ker sodelovanje malo njih je brez koristi, ako ne postane dolžnost vsake posebej in vseh skupaj.

Zatorej, pomagajte vse, ene denarno, druge z sodelovanjem, tretje z nasvetom, da bo uspeh prihodnjega leta boljši. Pristopajte, Slovanke, k našemu društvu, saj je njega namen tako koristen in plemenit: omogočiti našim otrokom pravo narodno vzgojo in jim materialno pomagati. Naša mladina je naš up, na mladini se zida bodočnost, a mi potrebujemo zavedno mladino, ki ljubi svoj rod.

Poročilo je bilo soglasno sprejeto. Nato je podala blagajničarka sledeči obračun: Za leto 1922: Prejemki: Prebitek l. 1921 Lit. 470,75; Redna članarina Lit. 235; Ustanovna Lit. 200; Darovi in nabiralne pole Lit. 9665,20 in Din. 50; Obresti naloženega denarja Lit. 30,55; Skupno Lit. 10.601'50 in Din. 50.

Izdutki: Članarina za l. 1922., kateri znesek je bil vplačan Osrednjemu odboru Solskega društva Lit. 415; Obdaritev otrok za Božičnico Lit. 9.345,45; Razni stroški Lit. 82; Prebitek 31. 12. 1922. (vloga TPH.) Lit. 759,05 in Din. 50. Skupno Lit. 10.601'50 in Din. 50.

Za leto 1923: Prejemki: Prebitek l. 1922. Lit. 759,05 in Din. 50; Redna članarina Lit. 345; Darovi in nabiralne pole Lit. 6.677,10; Realizirani Din. Lit. 13; Obresti naložene imovine Lit. 20,15; Skupno Lit. 7.814'30 in Din. 50.

Izdutki: Obdaritev dece za Sv. Obhajilo Lit. 368,40; Obdaritev dece ob zaključku sol. leta Lit. 190; Izročeno «Zensk. dobr. združenju» za počitniško akcijo Lit. 500; Obdaritev otrok za Božičnico Lit. 6.713,80; Razni stroški 42,10; Prodani Din. 50. Skupno Lit. 7.814'30 in Din. 50.

Račune sta pregledali in dobili popolnoma v redu gg. Zgur in Golob. Gđ. blagajničarka je zaključila svoje poročilo s toplo zahvalo vsem darovalcem in nabiralcam in je orisala težak položaj, v katerem se nahajamo, vsled česar so njeni podatki morali biti tako pičli.

Tudi to poročilo je bilo soglasno odobreno. Končno se je vršila volitev novih odbornic, katerih imena smo že objavili.

Društvena vesti

Slov. akad. fer. društvo «Balkan» ima ob 20.30 svoj običajni sestanek. Člani so naprošeni, da se ga radi pogovora gledé majskega društvenega izleta točno in polnoštevilno udeležijo. — Odbor bo imel svojo sejo v prostorih sestanka eno uro prej. — Odbor.

Pevsko društvo «Ilirija» bo imelo jutri, v petek 23. t. m. ob 20.30 svojo redno pevsko vajo. Prihitite vsi in točno. — Odbor.

Sanjakobski «Sokol» sklicuje za četrtek, 29. t. m. v dvorano DKD svoj občni zbor s sledečim dnevnim redom: poročila, odobritev posameznih poročil, o bodočem obstoju društva, volitve in slučajnosti.

Sokolci, sokolice! Prihitite polnoštevilno! Odbor.

«Učiteljsko društvo za Trst in okolico» priredi v juniju, če mogoče 9. na Binškoti skupen izlet z avtom in sicer iz Trsta čez Tržič - Fogliano - Redipuglie - Gradiško - Gorico - Milen - St. Peter - Pračino - Dornberg - Batuje - Selo - Ajdovščino - Brancio - Tomaj - Sezano in nazaj v Trst. Natančen vzpored pride pravočasno na šole. Kdor se misli udeležiti izleta (člani, njih družine in prijatelji), naj javi najkasneje do 25. t. m. na solsko vodstvo v Vrde.

S. D. A. V. nedeljo 25. t. m. se bo vršil redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

božaj v Albaniji, na Bolgarskem in v Grčiji je pač takšen, da ne moremo tu govoriti o kakšni demokratični ustavi. In Jugoslavija sama prestaja baš sedaj težko parlamentarno krizo; tako se tudi tu čujejo predlogi, da je treba seči po izjemnih sredstvih. Toda ta izjemna sredstva bi prizadejala sedanjí demokratični ustavi težak udarec.

Države z močnimi narodnimi manjšinami, kakor je Poljska in Čehoslovaška, le s težavo obvladujejo položaj z demokratično ustavo. Sicer se tu zboljujejo socialne razmere, kar je vsaj začasno režimu v korist.

Ce pomislimo, dalje, da vlada v največji evropski državi rdeča diktatura, tedaj imamo zaokroženo sliko o stanju parlamentarizma v Evropi.

Prisisti diktature kažejo na Rusijo in Italijo kot posnemovanja vredna zgleda. Resnica je namreč ta, da imata Italija in Rusija stalni vladi. In stabilnost vladajočega režima je velik plus, o tem ne more biti dvoma. Toda ta stabilnost zahteva težke žrtve od strani državljanov, ki se morajo odreči ustavnim svobodam in prenašati jarem enostranskega in pristranskega režima.

Sovražniki diktature pa kažejo na zle posledice samovoljnih režimov in se bore za demokratične svobode, ker so prepričani, da je diktatura zlo, moralno in materialno zlo.

Vendar pa se more trditi, da ne grozi parlamentarizmu nevarnost od strani levih in desnih diktatorskih prijanjav, nevarnost je v razcepilosti strank, ki se ne morejo zediniti v tem, da bi se lotile uspešnega plodnosnega zakonodajnega dela ter z njim začeli reševati zamotana gospodarska in socialna vprašanja.

Posebno nezmislina in škodljiva je takozvana borba za politična načela, ko je treba reševati težka gospodarska vprašanja. Ljudstvo trpi, mnogi stradajo, gospodarske posledice svetovne vojne so še vedno očitne, pa se dobe gospodje poslanci, ki se vsajajo za razne principe in principije, in ne slišijo klice revščine okoli sebe. Če pa se kdaj spomnijo te revščine, tedaj je njih glavna skrb, da izrabijo ljudsko revščino v demagoških svrhe, ker javno vpijejo, da je vsega kriv politični nasprotik.

Ni čuda, če se ljudstva po nekaterih krajih polašča apatija in srd in ne veruje nobenemu več, posebno pa ne more verjeti v dobrolo parlamentarne ustave. In v takih okoliščinah morejo razni razdiralni elementi zbežati ljudstvo, ker vidi pri takozvanem boljšem delu naroda samo slabo.

V zakrknjenosti parlamentarnih strank samih tiči največja nevarnost za parlamentarizem.

Leninova pot v Rusijo leta 1917.

Po Leninovi smrti prihajajo na dan nove podrobnosti o znamenitem povratku pokojnega prvaka ruske revolucije iz Švice v Petrograd. Dejstvo, da je Lenin potoval skozi Nemčijo, je vrglo nanj tedaj grdo senco sramotne zveze z nemško vlado, proti kateri se je nahajala njegova domovina Rusija v vojni. Lenin je veljal za podlega izdajalca in kot takšnega so ga označali vsi listi zaveznikskih držav. Sedaj pa po smrti tega velikega začelnika nove ruske zgodovine postajajo znane razne okoliščine, pod katerimi se je izvršila ona znamenita Leninova pot. Podrobnosti prihajajo od oseb, ki so stale tedaj in tudi pozneje Leninu zelo blizu, in njihovo pripovedovanje predstavlja novo zgodovinsko gradivo, na podlagi katerega se da sedaj z gotovostjo razvideti, da so bile vse pripovedke o Leninovem izdajstvu in o njegovi zvezi z nemško vlado le politične laži, izmišljene kot propagandno sredstvo proti ruski revoluciji.

To novo gradivo o Leninovem zgodovinskem potu iz Švice v Rusijo je zbral v prškem listu «Prager Presse» g. I. Ed. Srom v daljšem članku, iz katerega posnemamo sledeče zanimive podrobnosti. katerim pripisuje pisec prškega lista veliko važnost za proučevanje zgodovine velike ruske revolucije.

Lenin v Zürichu. V zimi l. 1916-17 se je nahajal Lenin v Zürichu s svojo ženo. Stanovala sta pri nekem čevljarju. Imela sta samo eno sobo, tako da ni mogel imeti Lenin v svoji domači hiši nikakih udobnosti. Prijatelji so mu večkrat svetovali, naj najme večje in udobnejše stanovanje. Toda on ni hotel zapustiti preproste družine, ker je bila socialistično navdahnjena. Posebno je Leninu imponirala gospodinja, katera je nekdo izjavila: Ako bi bili vojak pametni, bi obrnili orožje proti lastnim vladam.

Lenin je skoraj vse dan prečepel po žüriških knjižnicah. V družbo je malo zahajal, čbeval je le z nekaterimi svojimi boljševiskimi prijatelji. Skušal pa je prirejati predavanja za tamkajšnje socialiste, toda njegove ideje o evropski vojni so preplasio vse, tako da ni imel prave sreče. Vedno pa je širil v zasebnih razgovorih in drugače svoje ideje o vojni, kakor so bile formulirane na sestankih v Zimmerwaldu in Kienthalu.

Ob izbruhu revolucije.

Vest o izbruhu ruske revolucije je zvedel Lenin na ulici v Zürichu. Povedal mu jo je njegov prijatelj Bronski. Lenin ni hotel verjeti. Hitro je tekkel k jezeru, kjer so žüriški listi nabijali najnovejše vesti, in tam se je preprčil. Takoj je sklenil, da se vrne v Rusijo. Toda kako? Začel je tuhtati razne načine. Se istega dne zvečer je napisal Bronskega, naj uredi on stvar tako, da bi ga spravil skozi Nemčijo na Švedsko neki tihotapec, katerega so se ruski revolucionarji posluževali za prenašanje pism iz Švice v Nemčijo in v Rusijo. Toda Bronski je imel proti temu načrtu gotove pomisleke, predvsem je bil dotični «tihotapec» v stikih z nemškim socialistom Parvus-om. Tega poslednjega Lenin ni mogel trpeti in zato je ta načrt takoj opustil. Lenin je bil vse one dni kakor v mrzličnem ognju. Iskal je druge načrte za svojo pot v Rusijo. Misli je tudi na povratek po zraku, toda ni imel dovolj sredstev, da bi kupil ali najel aeroplan. Drugi načrt je bil ta-le: On in Zinovjev bi šla skozi Nemčijo s švedskim potnim listom. Med potjo bi se izdajala za gluho nemca. Toda vsi ti načrti so bili zelo težko izvedljivi. Svica je bila obkoljena z vseh strani od vojskujočih se držav, a Lenin je bil povsod znan kot zaigran in srdit defetist.

Poskusi petrograjškega sovjeta.

Petrograjski boljševiki Kamenev, Šljapnikov, Stalin i. dr. so bili stopili med tem v stike z ruskimi boljševiki na Švedskem Piatkov, Kolontaja, Ganeckij. Njih prva skrb je bila, da bi spravili Lenina na Finsko. V Rusijo si niso še upali, ker niso bili gotovi, ali bo začasna vlada proglasila amnestijo za vse ruske revolucionarje brez izjeme ali ne. Ganeckij je brzojavil tedaj Leninu, naj poskusi

potovati skozi Anglijo. Petrograjski sovjet da bo akusel vplivati na Miljukova, naj se izvzame pri angleški vladi, da ga pusti čez svoje ozemlje. Lenin je na ta predlog odločno odgovoril: «Anglija me ne bo nikdar pustila, temveč me bo prej internirala. Miljukov bo razočaral. Edino upanje je poslati koga v Petrograd, da bi tam izposloval s posredovanjem tamkajšnjega sovjeta, da bom menjen za kakega interniranega Nemca».

Lenin je prav sodil, kakor se je kmalu pokazalo. Ko je prišel čez nekaj časa Trocki na svojem povratku iz Amerike v Halifax, ga je Anglija internirala ter ga izpustila še le vsled demonstrativnega nastopa petrograjškega sovjeta proti tedanjemu tamkajšnjemu angleškemu poslaniku Buchananu. Kljub vsemu temu se je petrograjski sovjet nadalje pogajal z začasno vlado, da bi posredovala pri angleški vladi glede Leninovega povratka preko Anglije. Toda sovjet je imel tedaj le malo vpliva in vladi princa Lvova se ni nikakor mudilo, da bi se zavzela za voditelja ruskih boljševikov.

Pogajanja z nemško vlado.

Med tem časom je bila stopila vsa ruska boljševiška nasebina v Zuerichu v pogajanja z nemško vlado glede prehoda ruskih izseljencev skozi Nemčijo. Slo je za vse revolucionarje in sploh za vse ruske izseljence in ne samo za Leninovo osebo. Pogajanja so so se vodila v Bernu s posredovanjem voditelja švicarskih socialnih demokratov Plattena. Istočasno so se pogajali med seboj ruski socialni revolucionarji, menjševiki in boljševiki v Zuerichu o pripravah za odhod. Lenin se teh pogajanj ni udeleževal. Sprito namena boljševikov, da se vrnejo skozi Nemčijo so menjševiki zahtevali, naj se prej vsaj izposluje dovoljenje petrograjškega sovjeta, da se revolucionarjem ne bo očitalo izdajstvo. Pozneje so te pomisleke opustili.

Lenin se ni udeleževal niti pogajanj z nemškim diplomatskim zastopstvom v Bernu. Poudarjal pa je, da Nemcem ne zaupa, da se zna zgoditi, da ga Nemci internirajo in valed tega da je treba dati pogodbi jasno juridično formulacijo. Končno je Platten dosegel prehod skozi Nemčijo za vse ruske izseljence (in torej ne samo za Lenina) pod sledečimi pogoji: 1) vsi izseljenci lahko potujejo brez oziira na njihove nazore o vojni; 2) vagon, v katerem se bodo vozili Rusi, bo užival pravico ekstrateritorialnosti, nihče ne bo imel pravice stopiti vanj brez Plattenovega dovoljenja, potni listi in priljaga ne bo bodo pregledovali; 3) potniki se obvezujejo, da bodo v Rusiji agitirali, da se v zameno osvobodijo enako število avstrijskih in nemških internirancev.

Odhod Lenina in tovarišev.

Menjševiki in socialni revolucionarji so se še vedno bali potovati skozi Nemčijo brez posebnega dovoljenja iz Petrograda. Nekoliko pa se jih je odločilo in tako je 8. aprila 1917. odpotovalo okoli 20 oseb, med njimi Lenin in njegova žena, Zinovjev s soprogo, Sokolnikov, Haritonov, Usijevič, Armandova, Cakaja in tudi sedanji znani boljševiški publicist Radek, ki se je pridružil po zvijači, ker je bil avstrijski državljn. Pri odhodu so pridreli nekateri menjševiki demonstracijo proti Leninu in tudi Zjazanov je pozval Zinovjeva, naj Lenina pregovori, da bi ne šel skozi Nemčijo. Revolucionarji so se peljali skozi Berlin v direktnem vozu do Sassnitzu. Med vožnjo niso prišli v dotiko z nobenim tujcem. V Berlinu so vstopili v vagon nekateri nemški socialni demokrati, ki jih pa Lenin ni hotel sprejeti. (Ta «obisk» dokazuje, da vagon takrat ni bil zapечат.) V Sassnitzu so se revolucionarji vkrcali na švedski parnik in se odpeljali proti Stockholm. Med potjo je predložil švedski kapitan neke obrazce z vprašanji in tedaj se je Lenin resno bal, da bo moral odkriti svoje ime ter da ga bodo švedski internirali. Stvar pa se je končala s tem, da je kapitan le vprašal, kdo je Uljanov, da mu izroči neko brzojavko. Lenin se je moral javiti in izročili so mu brzojavko od Ganeckeja, ki mu je javil iz Malmö, da ga ne more več čakati. V Stockholm so bili revolucionarji zelo lepo sprejeti. Lenina je obiskalo mnogo časnikaarjev in tamkajšnji listi so objavili tudi njegovo sliko.

Triumfalen sprejem v Petrogradu.

Rusko mejo so prestopili pri Torni, in sicer v sanah čez zamrzli zaliv. Lenin je takoj vprašal po ruskih listih, posebno po «Pravdi», ki pa mu ni ugajala, ker je bila premalo socialistična. Pot so nadaljevali z vlakom v tretjem razredu. Vlak je spremljal oddelek vojakov in Lenin je začel z njimi takoj razpravljati. Lenin je bil globoko prepričan, da ga bodo v Petrogradu aretirali. Revolucionarji so namreč morali podpisati izjavo, da so se pripravljani zagovarjati pred sodiščem radi svojega prehoda skozi Nemčijo. To pa ni bilo potrebno. Lenin je prišel v Petrograd 16. aprila zvečer in tam ga ni čakala aretacija, temveč naravnost triumfalen sprejem, ki mu ga je priredilo na tisoče in tisoče delavcev. V nekdanji carski čakalnici ga je svečano sprejelo odposlanstvo petrograjškega sovjeta, ki mu je predsedoval socialistični poslanec Čhejzde. Ta poslednji je izjavil, da pozdravlja Lenina v imenu «revolucionarne demokracije». Lenin ga je v odgovoru zafrknil in z njim tudi «demokracijo» ter poudarjal potrebo socialne revolucije. Je med govorom pa je vdrla nestrna množica v čakalnico, vzela Lenina na roke in ga nesla v oklopni avtomobil, ki ga je čakal pred postajo. S tega avtomobila je prvič govoril množici. Svoj govor je zaključil z besedami: «Vsa oblast sovjeto!»

Nato se je odpeljal Lenin v palačo bivše miljenke zadnjega carja plesalke Ksineske, kjer so imeli revolucionarji svoje prostore. V noči so se zbrali skoraj vsi petrograjski boljševiki ter razpravljali do belega dne o politič. položaju. Zadnji je govoril Lenin. Zopet je poudarjal važnost sovjetov in nevarnost, ki jo predstavljajo za uspeh socialne revolucije socialni revolucionarji in menjševiki, oziroma njih voditelja Kerenski in Čhejzde.

Ze takoj drugi dan je začel pisati v liste, izvoljen je bil tudi v sovjet. Tu je z neutrudljivo zgovornostjo zastopal ideje, ki so dovedle do druge ruske revolucije in do ustanovitve ruske sovjetske republike, katere prvi predsednik je bil on sam do svoje smrti.

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Matice“

1) Pozdrav predsednika. 2) Poročilo odbora: a) Tajnika, b) blaginje, c) Revizorjev. 3) Volitev novega odbora. 4) Slučajnosti. Občni zbor se ne bo vršil kot prvotno javljeno, v dvorani DKO, ampak v prostorih bivšega otroškega vrta pri Sv. Jakobu. Pred obnim zborom in potem vpisovanje dirkačev k 40-kilometrski vzpodbudni dirki, ki se bo vršila v nedeljo 8. junija t. l. Istotako se bodo sprejemali novi člani.

Odsek «Hazen»: Hazenašice se snidejo v nedeljo 25. t. m. ob 6. uri zjutraj pred DKO. — Sv. Jakob, odkoder se podajo na igrišče.

Srednješolska skupina Salob: Danes ob 4. uri sestane izobraževalnega odseka.

Iz tržaškega življenja

Pretrajljiva podoknica. Železničar Alifred Riccone, star 26 let, stanujoč v ulici G. Bruner št. 10, se je zagledal v mile oči neke deklice. Toda zdi se, da so ga mile oči varale, kajti deklica je imela trdo srce, vsaj zanj. Ni se zmenila za mladeničeve srčne bolečine. Da bi omehčala njeno srce, ji je zaljubljeni železničar priredil čudno podoknico. Včeraj popoldne se je podal pred hišo št. 12 v ulici Gatterij, kjer stanuje deklica, ki je tako hudo ranila njegovo srce nastavil k ustom steklenico s karbolno kislino ter izpil par požirkov jedke tekočine. Njegov obupni čin je vzbudil pozornost mimoidošnih ljudi, ki so obvestili o dogodku rešilno postajo. Na lice mestne prireditelj zdravnik je dal nesrečnega zaljubljenca prepeleti v mestno bolnišnico, kjer so mu izprali želodec.

Mladenič je imel pri sebi dve pismi, eno naslovljeno na svoje prijateljice — fašiste, drugo pa na gospodino P. I., za katero je tako hrepenel in toliko žrtvovalo njegovo srce.

Mladenič bo okrevil v dveh tednih, če ne nastanejo kakšne komplikacije. V tem času se bo mogoče tudi odprlo srce njegove izvoljenke...

Iz latinskega dnevnika. Predvčerajšnjim so se neznani zlikovci vtihotali v stanovanje zasebnice Karmele Cadet, stanujoče v ulici

Sapone št. 1, ter ukradli 300 lir vredno svilen obleko.

Tatinskega obiska je bila deležna tudi zasebnica Roža Furlani, stanujoča v ulici S. Ermacora št. 12, kateri je iz spalne sobe zmanjkala listnina z zneskom 75 lir in nekaterimi vrednostnimi papirji.

Pri obisku v stanovanju zasebnice Marije Cumar, stanujoče v ulici Gatterij št. 42, so neznani zlikovci ukradli par oblek, vrednih 600 lir.

V živčni razburjenosti si prerezal žile na zapestju. Pomorski natak Karel Luin, star 21 let, stanujoč v ulici Istria št. 100, se je smoti doma spril s svojo zaročenko. Mladenič, ki je bil tudi precej vinjen, se je tako razjezil, da se ga je lotil hud živčni napad; v razburjenosti je pograbil brivno britve ter se porezal po levem zapestju.

Domáci so mladeniču za silo obvezali rano, nato so ga spremenili v mestno bolnišnico, kjer mu je zdravnik podal potrebno pomoč. Mladenič je imel več žil poškodovanih in je izgubil mnogo krvi. Sprejeli so ga v kirurški oddelku. Okreval bo v 15 dneh.

Drugo plačano neprevidnost. Žrtve lastne neprevidnosti, ki bi ga bila lahko stala življenje, je bil sinoči kontrolor čuvajev nadzorovalne družbe Tiz Fran Martin, star 70 let, stanujoč v ulici XX. Settembre št. 24. Okoli Okoli 21. ure je nadzoroval čuvaje v prosti ulici V. E. III. V bližini kelodvra pri Barkovljah bi moral iti preko tira, na katerem je stala dolga vrsta tovornih vozov. Da bi si prikril pot, se je splazil pod voz, hoteč tako priti na drugo stran tira. Nesreča je hotela, da je istočasno lokomotiva, ki je bila pripena k vozovom in ki je mož ni zapazil, pognala; vozovi so se prežaknili in podrli Martina na tla. K sreči je mož odletel na stran, sicer bi prišel pod kolesa. Vendar se je pri padcu precej hudo poškodoval po levem boku in nad levim očesom. Nek čuvaj, ki je zapazil nesrečo, je poklical na lice mesta zdravnik rešene postaje, ki je dal Martin prepeleti v mestno bolnišnico. Okreval bo v 15 dneh.

Vesti z Goriškega

Kongres furlanske fašistovske zveze. V nedeljo se je vršil v Vidmu izredni kongres furlanske fašistovske zveze. Zjutraj, pred kongresom, se je vršilo slovesno odprtje spomenika padlim fašistom na videmskem pokopališču, nakar je sledil v videmskem gledališču govor odv. Pisenti-ja o «integralnem fašizmu».

Popoldne ob 2.30 uri se je pričelo v veliki auli tehnične instituta zborovanje kongresa, katerega je otvoril zopet odv. Pisenti. Takoj po otvoritvi je zapel odv. Pisenti-ja velik in najbrže že prej naročen slaspev inž. Falešchini, povdarjajoč med drugim, da je odv. Pisenti še vedno pravi duševni vodja furlanskega fašizma. Dvignil se je nato duševni vodja furlanskega fašizma odv. Pisenti in je podal poročilo, v katerem se je dotaknil tudi regionalnega vprašanja (Julijske Benetije) in seveda tudi obsejne politike furlanskega fašizma ter njenih smeri.

Po kratki debati, v katero je posegel general Ronchi, so se vršile volitve novega izvršnega vodstva, v katero so bili izvoljeni razven smiselnih poslancev-virilistov zastopniki iz cele pokrajine. Prvi goriški okraj (mesto) bo zastopal v vodstvu odv. Caprara, Cedad-Bovec De Puppi, Gradsko Cardusio, Krmin Bernardelli, zastopnik drugega goriškega okraja (okolica) ni bil še izvoljen in ravnatoko ne zastopnik fašev, raztrošenih po tujerodnem ozemlju. V svrhu propagande in organiziranja med tujerodci sta bila vključena v vodstvo še gg. Peternel in Bandelj, nakar je bilo zborovanje prekinjeno.

Po odmoru je sledila volitev pokrajinskega tajnika furlanskega fašizma, katero mesto je dosedaj zavaljal odv. Pisenti. Po dolgotrajnem glasovanju je bil izvoljen za pokrajinskega tajnika cav. Nicolod-je Carli iz Latissane, ki je dobil od 11800 oddanih, 7400 glasov.

Poročilo oficijelnega glasila furlanskega fašizma je tako kratko in rezervirano, da si je težko ustvariti pravo sliko o poteku kongresa. Zlasti glede vprašanja obsejne politike, ki nas najbolj živo zanima, vendar po izidu volitev političnega tajnika sodeč, je prišlo na kongresu do precej ostrih nasprotij med videmskimi močeti in ostalimi zastopniki iz pokrajine. Dosedaj so videmski fašistovski veljaki s pomočjo hierarhičnega načela izrabljali furlanski fašizem, kakor se jim je ljubilo, ter so hoteli tudi na kongresu vrniti od njih predlaganega političnega tajnika, toda temu so se odločno uprli zastopniki iz pokrajine s tem, da so izvolili za političnega tajnika Nevidemčana in tudi v novem vodstvu ima pretežno večino dežela.

Srečno Cerčno. Kar je Cerčno dobilo komisarja, je postal zrak v tem smelajočem se mestecu čistejši in tudi komisar dr. Ferabek si je znal tekom kratkega časa pridobiti spoštovanje in ugled prebivalstva, kajti izvedel je tako na političnem kakor na upravnem polju že neštete reforme. Tako je na primer namestil novega občinskega tajnika in sicer Italijana, sodeloval je pri ustanovitvi otroškega vrta in vsled njegovega neumnega prizadevanja bo v kratkem ustanovljen v Cerčnem fešij.

Tako poroča in naštevava gorjenje dobrote cerkljanski dopisnik videmskega «Giornale del Friuli». V nas pa se je, pri čitanju njegovega poročila vzbudil strah, da se bodo prebivalci vsled novih dobrot plakajočega mesteca za-

dušili, ker njihova pljuča najbrže ne bodo prenesla tako čistega zraka.

Pod komisarialnim solncem. Poletno solnce čedalje bolj prepeka na Goriškem mater zemljo in ravnatoko tudi komisarialno solnce čedalje bolj pripeka in suši naše že itak suhe občine.

Na bilo nedeljo je bil razpuščen občinski svet v Crničah. Iz župana Lipovca je postal komisar Lipovč, kateremu bo stal na strani nadobudni dr. Jasnič. Župan Lipovč, ki se je moral vedno boriti z nepokornimi občinskimi svetovalci, bo sedaj kot komisar mirno vladal nad Crničami s komisarialno apanažo dnevnih 25 lir.

Ker že ime Volče izdaja, da so tam, hudo nepokorni in divji občinarji, ki nimajo smisla za fašistovsko civilizacijo, so tudi njim postavili komisarja.

Ker sta župan Mozetič in občinski zastop v Biljah vedno bila na pravem mestu, ju je goriški podprefekt odstavil ter na njuno mesto postavil Biljam komisarja v osebi obsejnega grofa Obizija, arhariva na bivšem deželnem odboru.

Torej nadaljuje se v vso vremo sanacija naših občin.

Vprašanje predumov na vojno odškodnino. Vsled odredne likvidacije «zveznega zavoda» v Benetkah, v kolikor se je ukvarjal s izplačevanjem predumov na vojno odškodnino, je bila istočasno odredjena tudi likvidacija goriškega hipotetnega zavoda, v kolikor se je tudi ta ukvarjal z vojno odškodnino, ker se bo v bodoče izplačevala vojna odškodnina le potom beneških obveznic.

Vendar že vložene prošnje za odškodnino in one, ki se še vložijo do 15. junija t. l., bo rešil še hipotetni zavod, pač pa se ne bodo po 15. juniju sprejemale več nikake nove prošnje.

Smrtna hosa. V torek je umrl v svoji rodni vasi Ročinju profesor Andrej Ipavec, prvi ravnatelj goriške slovenske gimnazije. Pokojnik je bil po vojni upokojen in je živel vsled nizke pokojnine v zelo težkih gmočnih razmerah. Pred dobrim letom je vstopil v uradništvo «Nove dobe», kjer je popravil slovenščino «Nove dobe», prevajal italijanske članke in urejal domače vesti.

Naj mu bo lahka ročnjska zemljal

Brje. — Veselica tukajšnjega bralnega in pevškega društva, katerega je bila 11. t. m. ustavljena, se bo gotovo vršila dne 25. t. m. Vstop prost. Nabirali se bodo prostovoljni darovi.

Volče. — (Pod komisarialnim solncem). V četrtek, 15. majnika, je dobila tudi naša občina Volče — imeniten obisk. Tolminski fašistovski tajnik, dr. Marsan, nam je pripeljal g. Petelina, ki ima nalog od podprefektura v Gorici, da prevzame mesto podprefektura komisarja. Kakor običajno, seveda, tudi pri nas ni navedel vzroka ne g. Marsan, ne g. Petelin. Vemo samo, da je prišel ta blagoslov od zgoraj, iz Marsanovih oblakov. Na ta način se g. Marsan masčuje za blamažo, ki jo je doživel on in njegovi fašistovski prenapetosti na Tolminkem za časa volitev. Sicer smo to pričakovali, saj so nam vsa znamenja to napovedovala, čudno se nam le zdi, da ni prišla naša občina prva na vrsto komisarizacije v tolminskem okraju? Saj je bila naša občina edina, ki ni oddala pri volitvah nobene fašistovske glasu. Pa so najbrže gospodje malo počakali, da ne bo tako očitno!

hišo. Toda neki nenavaden strah jo je popadel, ko se je blizala vratom. Nikdar ni še videla očeta tako razburjenega. Skoraj se je bala zopetnega snidenja z njim. V predvečer se je tiho izprehajala gori in dol, boječe in tiho prisključujoč najmanjšemu žum v vodnem strahu, da je ne bi zalotila Nora ali gospodična Garth.

Hkratu so se odprla za njo duri jutranje sobe in ko je zagledala očeta, se je ustrelila, toda že prihodnji pogled ji je dal pogum. Bil je videti zopet miren, četudi ne tako vesel kot po navadi. Zapazila je na njem tako obzirnost, kakršne je ni izkazoval niti njeni materi.

Odprl je zopet duri, ki jih je bil ravnokar za seboj zaprl in rekel:

«Pojdi notri, dragi otrok, povej materi vse, kar si meni povedala in še več, če ji imaš kaj. Bila je bolj pripravljena nato, nego sem bil jaz. Danes si bova stvar premislila in jutri zvesta najino odločitev.»

Oči so se ji lesketale od veselja, ko ga je pogledala v obličje in že uganila odločitev z dvojno bistrovostjo ženske in ljubečega dekleta. Srečna in v svoji sreči lepa mu je poljubila roko in šla v sobo. Tam ji je oče pri-

Elj, gospod Marsan, Vaša propaganda je puhla, ne bo rodila sadu.

Radovedni smo, kako bo komisar Petelin izvrševal svoje posle. Možaka sicer še ne poznamo in ne vemo kakšne odlične zmoglosti ima, vemo le, da slovenski jezik razume, toda izgovoriti ne zna nobene slovenske besede.

Književnost in umetnost

Koncert Thierry-Betetto

Po dolgem pričakovanju sta se predstavila našemu občinstvu dva odlična člana ljubljanske opere: gospa Vilma de Thierry-Kavčnikova in gospe Julij Betetto. Koncert, ki bi se bil imel vršiti že pred tednom dni, je bil iz raznih nam neznanh vzrokov odložen in le prepozno je bilo mogoče določiti končevalni dan. V tem tihi gotovo glavni vzrok, da se je italijanska publika, kateri je bil koncert namenjen v prvi vrsti, odzvala malostevljivo, dasi je itak težje dostopna za glasbene prireditve te vrste, ako ni bobneče reklame, kakor smo mogli n. pr. opaziti v zadnjem času, ko sta bila dva domača koncerta v čast zaslužnega skladatelju-domatinu Smareglia le nekoliko bolj srednje obiskana, dočim je privabil koncert rimskega orkestra (Augusto) toliko ljudi v gledališče, da velik del občinstva sploh ni imel več pristopa. A iz goričmenjenega vzroka je tudi število naših ljudi ostalo pod nivojem pričakovanja, ker za umetniške dogodke posebne vrste — kakor je bil ravno ta koncert — bi moralo število tukajšnjih Slovencev znati napolniti dvorano tako srednjega obsega, kakršna je «Circolo Artistico» do zadnjega kotička. Vendar konstatiramo z veseljem, da so se naši umetniki našli pred upoštevanja vrednim izbranim občinstvom, ki je pazljivo, razumno in navdušeno sledilo razvoju programa in znal ceniti njih vrline. Navdušenje občinstva pa bi bilo gotovo še večje, ako bi bili jugoslovenski skladatelji na programu številneje zastopani, ker se je moglo opaziti, da so že one male spremembe programa in dodatki pevcev — vse impromptirano v zadnjem trenutku — vili nekaj življenja v ves ambijent in da so padali kot osvežujoč dežek na tako tukajšnje glasbeno suho, tako da smo jih sprejeli s pravo hvalešnostjo. Prepričan sem pa, da bi tudi na italijanske glasbene kroge in na italijansko glasbo hubeče občinstvo sploh mnogo bolj učinkoval program za nje nov, sestavljen iz biseroj jugoslovenske glasbe, ki je zlasti bogata za koncertno petje in ki bi že radi zamislivosti vsled svojih posebnih karakterističnih potez s kakšnim dodatkom pristnih narodnih pesmic dosegel kot nekaj novega mnogo bolj svoj uspeh nego internacionalen program izveden v raznih jezikih, neglede nato, da je to vedno spojeno z nevarnostjo netočne vokalizacije. Le italijanskim skladbam naj bi bilo odstopljeno častno mesto, ker so umetniki gostovali na italijanskih tleh in imeli s svojimi koncerti v Italiji ravno namen kulturnega zblizanja med obema narodoma, dasi je potrebna tudi v tem pogledu posebna previdnost ravno radi specifičnih zahtev italijanskega petja.

Umetniškemu delu programa moram povdarjati, da iz njega prozorno izhaja tendenca po efektivnih skladbah in da mu je ravno vsled tega manjkalo one enostosti umetniških smeri, ki se zasleduje sedaj na takih glasbenih verših. Toda to ni bilo mogoče izvesti, predvsem že iz gori navedenih vzrokov ne, a dalje tudi s osirom na poklice umetnikov, ki sta operna pevca in zategadelj očitno najrajši izvajata operne odlomke, kar je sicer tudi razumljivo in o čemer smo se mogli tudi sami prepričati, ker sta oba pevca pri izvajanju dotičnih koncertnih točkah prišla tudi glasovno do največje veljave.

G. Julij Betetto nam je po dobrem delu že prijeten znanec iz svojih predhodnih gostovanj v Trstu. Zlasti smo ga znali ceniti, ko je na 1. koncertu tukajšnje Glasbene Matice leta 1910. vznemeno, mirno in resnobno zapel Michlovo «Cloveka nikar». Opažamo, da je njegov glas od tedaj pridobil na moči, gibčnosti in izrazitosti, posebno v nižji in srednji legi, v katerih so mu toni polni in plemeniti. Če očitno-mogočnega Rahmaninova mimo Verdijevih basovskih sunkov do slovenskih deloma na zahtevo občinstva dodanih kompozicij s svojim lepim predavanjem in s fino interpretacijo držal poslušalce priklenjene, ki so mu izkazovali svoje priznanje z burnimi aplavzi in s cvetlicami. Včasih se je zdelo, kakor da je pevec, zavzet od navdušenja in občinstvu, sproti odpiral svoj pevski organ in izvajal iz njega one krepke izraze, ki bi zamogli biti za manj večjega pevca usodni, ki so pa njemu bili skoraj igrača.

V doslej neznan nam gospe Thierry-jevi smo spoznali pevko izrednih pevskih sposobnosti. To je sočen mezzosopran, lep in čist, posebno v srednjih legah, kjer so ji toni močni in bakreni-zvonki. Zlasti v Wagnerjevem odlomku iz opere «Rienzi» in v Konjovicem «Pod pendžerji» je prišla do polne veljave, kakor je v drugih skladbah imela priliko pokazati, da je njen glas zmogel tudi večjih inženiranj in da se ne bi smela prepogostoma posluževati portamenta, ki zna postati manira. Njeno predavanje je polno toplega občutka, tako da si je na mah privojila občinstvo ki ji je tudi izražalo svoje priznanje z neskončnimi ovacijami in z obspanjem cvetic. Gospa Thierry-jeva gre ob pridnih in vztrajnih popobitvenih študijah lahko zelo lepi bodočnosti naproti. Oba umetnika sta zaključila koncert z duetom lastavic iz opere «Mignon», ki sta ga morala na splošno željo ponoviti.

Z znano svojo temperamentnostjo, s finim razumevanjem in večroko je izvajal gospod Srečko Kumar klavirski part večera.

Zeleti bi si večkrat takih večerov, zlasti sedaj, ko je naše kulturno življenje tako otežkočeno radi pomanjkanja energičnih vodilnih ljudi in radi drugih splošno znanih nedostatkov in nepravil, valed česar gojimo nado, da ta koncert ni bil zadnji te vrste.

V. M.

Sport

NOGOMET.

Nedelja, 18. t. m. je bila za nogometni odsek M.D.P. (Mladinsko društvo Prosveta) Opčine nesrečen dan; poraženi so namreč bili v tekmi s «Football Clubom Scoglietto» za 6:1 goal. Naj opišem glavne poteze tekme.

Točno ob 4.45 pop. je sodnik g. Gomzy otvoril tekmo. Igra se je začela jako počasi razvijati, posebno M.D.P. so igrali v začetku brez navdušenja. Opažalo se je, da niso vaje velikih igralšč; posebno v teku so jih «F. C. Scoglietto» visoko nadkriljevali. Tega je krivo majhno igrališe, katerega ima M.D.P. za vaje. V 14. minuti je bil zaznamovan prvi goal v prid «Scoglietto». S tem se je začela nesreča za Opence, kajti takoj na to je bil ranjen na čelu najboljši igralec M.D.P., Brišček I., od enega igralcev «Scoglietto». Čeravno je ta nadaljeval z igro, je M.D.P. bilo s tem mnogo na škodi. Prvi polčas je končal slabo za Opence in sicer z 4:0 goals.

V drugem polčasu je napadala črta M.D.P. razvila jako hitre in močne napade na nasprotna vrata, ali ti napadi so imeli vsi negativni rezultat zaradi močne obrambe «Scoglietto» ali pa radi nesporazumenja med igralci M.D.P. Vendar pa so pri 22. minuti M.D.P. zaznamovali prvi goal. Ta goal je vplival blagodejno na M.D.P., kateri so se vrgli z vso silo v boj in tako začeli še le tukaj pravo igro. Skušali so poravnati, kar so zamudili, ali bilo je prepozno. Z napadi so opustili nekoliko obrambo in to jih je stalo spet dva goala. Tekma je končala ob 6.35 z rezultatom 6:1 v prid «F. C. Scoglietto». Sodnik je bil dober, samo nekoliko preveč popustljiv.

Kljub temu da je tekmo izgubil, je nogometni odsek M.D.P. Opčine, napravil s tem dnem velik korak naprej, proti svojemu cilju, kajti «Football Club Scoglietto» je eden izmed najbolj močnih tržaških mladinskih nogometnih klubov. V tem klubu se nahajajo namreč tudi igralci tržaške «Edeve». V nedeljo so igrali na Opčinah 4 igralci Edeve in sicer: eden iz prvga moštva (Mueller) in trije iz naraščaja (takozvani «boys»). Zraven tega sta igrala tudi dva igralca iz športnega združenja «XXX Ottobre». V tem se vidi, s kako poštovitvalnostjo in trdnostjo voljo gre M.D.P. svojo pot naprej; ne ustraši se niti pred tako močnim klubom.

Zeleti bi bilo, da bi se oglašili drugi taki slovenski nogometni odseki ali klubi. Naj se fantje ne ustrašijo pred začetnimi težkočami, ker le začetek je težek, potem že gre. Tudi naše izobraženstvo naj bi se nekoliko bolj zanimalo za ta šport, fantje jim bodo gotovo hvaležni.

Balinca-tekma v Matenjavcih, v korist «Sloškega Društva» in «Dijake Matice», dne 1. junija t. l. Končne odločbe: Pričetek iz Matenjavci točno ob 8 h zjutraj. Pristopnina L 2, kavgica za kroglo L 3. Partije po 6 mož, poleg teh po en razsedni obemem blagajni, kateri se ne sme udeleževati igre. Sestava partij protovoljna. Izmenjava nasprotnih strank dovoljena le v partiji sami, ne z drugimi. Vsaka zgubljena partija L 1. Proga: Matenjavas-Migovnik-Bile pol ure odnora za akropčilo, za katero mora vsak sam sbrati, dalje pod Volarico v Selce-Slavina Koče-Prestranek-Matenjavas. Balincaje po celi progi — obvezno. Koncem tekme, najkasneje ob 8 h zvečer, odlikovanje treh tekmovalcev, kateri so največ partij dobili z zlatim, srebrnim in železnim balincem na zlati verigi ter pogostitev treh «smolencev», kateri so največ partij izgubili. Tem trem v tolažbo povemo že vnaprej, da se bo po tej tekmi vršila v kratkem druga — futurištna. Takrat bo plačal oni, ki partijo dobi, in odlikovani bodo oni, ki največ partij izgubijo — da pride enkrat tudi «smola» do veljave. Priglasitve s kroglo ali brez nje ter vpisat-vijo L 2 — odnomo L 5 — najkasneje do 28. t. m. Na poznejše priglasitve se ne bo moč ozirati!

Ker se vrši tekma v zeleni naravi po lepem kraškem svetu, so vabljeni tudi gledalci in gledalke.

«Olimpijada-Prestranek».

S. D. A. Kolesarski odsek: V nedeljo 8. junija se bo vršila 40-kilometrski vzpodbudjevalna kolesarska dirka na progi, ki jo bo društvo pravočasno javilo. Vpisovanja se sprejemajo do 3. junija pri g. predsedniku Via Torre bianca 39. I. in pa pri vseh ostalih odbornikih.

Šesti dan trdnih dirk na Montebellu. Lepo vreme in precej zanimive dirke so prikliale precejšnjo množico ljudstva na naše dirkališče, igra pri totalizatorju precej živahna. Izidi posameznih dirk so sledeči:

Nagrada Isonzo: Oriani, Trieste, Hivresse. — Tot: 182:10, 74:20, 61, 28, 57:20.

Nagrada Lagosta: Bauci, Levriera Jockey. — Tot: 14:10, 64:20, 22, 30:20.

Nagrada Dalmazia, I. oddelek: Felice, Diavolone. — Tot: 14:10, 36:20, 20, 20:20.

II. oddelek: Felice, Lionetto. — Tot: 12:10, 58:20, 24, 34:20.

Nagrada Abastro: Promieu, Suprema. — Tot: 32:10, 58:20, 34, 34:20.

Nagrada Trento: Arion Barbanera. — Tot: 12:10, 36:20, 20, 21:20.

Nagrada Bologna: I. del: Chirone, Oberon,

II. del: Great Night, Bel Volo Suprema. — Tot: 14:10, 48:20, 23, 23:20.

Nagrada Boschetto: Leprina, Fanfulla. — Tot: 11:10, 58:20, 23, 24:20.

Mali oglasi

SLUŽKINJO, za vsa hišna dela išče mala družina. Salita Trenovia 331/III. 641

«MERKUR», kose vseh dolžin, od Lir 12 — dalje prodaja trvdka D. Bolonić & Co., Trst, via Ralferia 4. Ugodna prilika za preprodajalce! 643

ZALOGA vipavskega vina, via C. Ghega št. 8, dvorišče, J. Cink in drugi. Prodaja se vino na debelo in v zaprtih steklenicah od enega litra po konkurenčnih cenah. 642

LITROVSKI POMOČNIK, sposoben za voditelja, izurjen v delikatesni stroki, v starosti od 24—30 let, veče italijansčine in nemščine se sprejme takoj v prodajalnice slanine — buffet, via S. Catarina št. 5. 645

CUNJE po 60, vreče, kovine, vrvi po najvišjih cenah plačuje Babič, Molino grande št. 20. 646

MESTO VZGOJITELJICE išče gospodičino, stare 21 let, s 3-letno meščansko in 1-letno gospodinsko šolo, govori slovensko in nemško, izurjena v šivanju, vzezanju in deloma v delanju klobukov. Cenjene ponudbe na upravnistvo «Edinosti» pod «Vzgojiteljica». 644

KRONE, srebro, zlato in platin skupje. Platam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 25

ZLATO, srebro, briljante, plača po najvišjih cenah, Pertot, Via S. Francesco 15, II. 26

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zanjameca. Slavec, Via Giulia 29. 542

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 13

PREDNO PRODATE zlato in srebro, vprašajte cene veliko zlatarno — urarno via Giacinto Gallina 2 (nasproti hotela Moncenisio). Velika izbira ur. Popravila. Cene nizke. 13/2

✱

Potri neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naša ljubljena soproga, mati in sestra

Marlia Volk

roj. Dolgan

danes po noči, po dolgi in mučni boleznj preminula.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil jutri, 22. t. m., v Suhorju.

SUHORJE, 21. maja 1924. (363)

Jožef, soprog. Jožef, Anton, Ivan, Ivana, Antonija in Karla, otroci, bratje in sestre.

BADIE?

Evo! Naposled se je vendar povrnil izborni cigaretni papir. Zahtevajte ga povsod. (5)

NAZNANILO.

Podpisana naznanjata slav. občinstvu, da sta odprla dne 12. t. m. v Gorici, via Garibaldi št. 20 (prej v. Teatro) I. nadstropje

pravno pisarno

v administrativnih, nespornih, izvršilnih zadevah in onih tičočih se vojnih škod in posredovanja dobave posojil.

Vinko Čuk, bivši ravnatelj zemlj. knjige v Gorici

Anton Trampuž, bivši sodni oficijal pri okrožni sodnji.

PODLISTEK

BREZ IMENA (32)

Roman.

Prvič je dvignila glavo z njegovega ramena.

«Ali sva dosti mlajša, kot sta bila ti in mama?» je vprašala, smelajoč se skozi solze. Hotela je zavzeti zopet prejšnji položaj, toda ko je te besede izgovorila, jo je oče objel okoli pasu in jo prisilil, da mu je pogledala v oči in poljubil jo je v naglem zapalu neznosti, ki je čerki nanovo prizvalo solze v oči.

«Nista dosti mlajša, otrok», je rekel s tihim, pretrganim glasom, nista dosti mlajša, kot sva bila tvoja mati in jaz.»

Nato jo je odrinil od sebe in se obrnil.

«Počakaj tu in pomiri se; jaz grem v hišo, da se pogovorim s tvojo materjo.»

Glas se mu je tresel ob teh besedah in šel je, ne da bi se ozrl.

Ona je čakala, čakala je zelo dolgo, pa še vedno ga ni bilo nazaj. Končno jo je naraščajoča nestrpnost poglala, da je vstala in šla v

hišo. Toda neki nenavaden strah jo je popadel, ko se je blizala vratom. Nikdar ni še videla očeta tako razburjenega. Skoraj se je bala zopetnega snidenja z njim. V predvečer se je tiho izprehajala gori in dol, boječe in tiho prisključujoč najmanjšemu žum v vodnem strahu, da je ne bi zalotila Nora ali gospodična Garth.

Hkratu so se odprla za njo duri jutranje sobe in ko je zagledala očeta, se je ustrelila, toda že prihodnji pogled ji je dal pogum. Bil je videti zopet miren, četudi ne tako vesel kot po navadi. Zapazila je na njem tako obzirnost, kakršne je ni izkazoval niti njeni materi.

Odprl je zopet duri, ki jih je bil ravnokar za seboj zaprl in rekel:

«Pojdi notri, dragi otrok, povej materi vse, kar si meni povedala in še več, če ji imaš kaj. Bila je bolj pripravljena nato, nego sem bil jaz. Danes si bova stvar premislila in jutri zvesta najino odločitev.»

Oči so se ji lesketale od veselja, ko ga je pogledala v obličje in že uganila odločitev z dvojno bistrovostjo ženske in ljubečega dekleta. Srečna in v svoji sreči lepa mu je poljubila roko in šla v sobo. Tam ji je oče pri-

pravil pot, zatorej je bila prva neprijetnost kmalu proč. Njena mati je bila nekoč tako stara kot ona, torej si lahko predstavila, kako ljubi Franka. Tako si je zamislila snidenje z materjo in takšno je tudi bilo izjemni neko začetno vzdržnost. Kmalu pa so materina vprašanja bolj prosto vrela iz sladke, nepozabne izkušnje lastnega srca: v Magdaleninih odgovorih je vnovič oživila v spominih na mladost, ki je bila polna upanja in ljubezni.

Naslednje jutro je prišla važna odločitev tudi v besedah. Gospod Vanstone je vzel Magdaleno s seboj gori v materino sobo in ji razložil izid včerajšnjega posvetoovanja in ponočnega razmotravanja. Govoril je zelo prijazno in izbrano, toda resno in v malih besedah. Vse čas govora je držal svojo ženo nežno za roko. Ne ona, ne mati nista imela nič proti Magdaleninu nagnjenju k Franku. Morda je to nagnjenje posledica prijateljstva otroških let, morda pa tudi posledica velike intimnosti iz gledališke igre. Oba sta naklonjena zelo Franku, toda njuna dolžnost je, da ga postavi eno leto na preizkušnjo in mu dasta prilicnost, da se pokaže vreden zaupanja. To leto naj ostane v londonski trgovini. Če ne bi se izkazal vrednega zaupanja, tedaj bi se

zveza raztrgala. Če pa se bo izkazal, tedaj mu bo dala njegove mlade žene omogočila že čez eno leto on bodočnosti,

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj Nemčije

O nemškem narodnem gospodarstvu se mora splošno reči, da je prešlo preko revolucionarnih skokov polagoma k stabilizaciji. Inflacija je zaključila svoj pogubni pohod, tako da se nemška valuta, vsled energične finančne politike in racionalnega skrčenja kreditov s strani državne banke, bliža po povojnih letih zadnje čase končno k umirjenju. Vendar se v preteklem mesecu o popolni deflaciji še vedno ne more govoriti. Obtok denarja se je v aprilu povzela za 200 milijonov zlatih mark. Še pred kratkim se je inozemstvo bore malo oziralo na umetno notranje nemške marke. Tako je notral angleški funt v zaslednem ozemlju 20,8, v Londonu 20,25 do 20,50 bilijonov mark, medtem ko je notiral v Berlinu od 18 do 20 bilijonov mark. Zadnje dni meseca aprila se je vrednost nemške marke v inozemstvu, katere se je bila za nekaj časa, kakor navedeno za 10 ali več odstotkov pod fiksanjem berlinskega tečaja, znatno približala paritetni bazi. Sterling je notiral v najnovijem času v Berlinu 18,5 bilijonov mark, v prostem prometu zaslednega ozemlja 18,6 in na londonski borzi od 18,5 do 18,6 bilijonov mark. Povpraševanje na valutnem trgu se je znatno znižalo. V splošnem se opazuje močan odtok valut v inozemstvo, zlasti v severne države, Švico in Italijo in to največ vsled tujkega prometa. Na ta način se je po merodajnih cenitvah znižala posest valut v Nemčiji na približno 1,2 milijardo zlatih mark. In sicer so zastopane v tem številu valute kakor sledi: Švedskih 40 milijonov kron enako 44 milj. zlatih mark, holandskih flor. 250 milijonov enakov 375 milj. zlatih mark. Švicarskih frankov 150 milj. enako 110 milj. zl. mark. Najmočnejše so zastopani ameriški dolarji v vrednosti 456 milj. zlatih mark. Znatno nižja je posest angl. sterlingov, katere se ceni na 110 milj. zlatih mark in je približno enaka oni francoskih frankov. Končno pridejo v poštev še postranske valute obrobni držav, posebno Čehoslovaške, katere se skupaj cenijo na 110 milj. zl. mark.

Stabiliziranje nemške valute se opazja tudi na blagovnem trgu pri vseh važnejših produktih, bodisi naturalijah, poljedelskih ali industrijskih proizvodih, katerim so cene malodane neizpremenjene. Sicer se opazja malenkostno zvišanje cen pri nekaterih poljedelskih proizvodih, kakor posebno pri ovsu, in tudi v industriji se mora slišno konstatirati; opozarjamo pri tem samo na aluminij, ki je eden važnejših eksportnih proizvodov Nemčije. Veliko zaostajanje padanja cen občuti posebno ameriško konkurenco, kjer so se cene najvažnejšim 20 eksportnim artiklom znižale za 6—7 odstotkov, med tem ko so tem proizvodom v Nemčiji ostale cene neizpremenjene ali so se celo zvišale za 0,1 od sto. Vzrok padca cen kovin in mineralij tiči po večini v močni obveznosti v francoskem franku.

Vsled omenjene tuje konkurence in obremenitvi s francoskim frankom so se v zadnjem mesecu tudi slučajni konkurzi znatno pomnožili, čeravno imamo iskati najmočnejši vzrok temu pojavu v stabilizaciji nemške marke. V mesecu aprilu je bilo proglašanih v Nemčiji 133 konkurzov, njih število se je torej podvojilo napram mesecu marcu in napram mesecu februarju leta 1923, celo posrednostno. Kljub temu pa še vedno ni doseglo višine povprečnih mesečnih konkurzov v predvojni dobi. Zahvaliti se ima temu nemško narodno gospodarstvo v najvišji meri trgovskemu nadzorovalnemu uradu "Geschäftsaufsicht", ki pa zadnje čase tudi ne more več odgovarjati svojemu namenu, tako da se resno misli na njega reorganizacijo. V vrelcu konkurznih polomov so bila potegnjena največ ona spekulativna podjetja, ki so se ustanavljala brez vsake solidne podlage in pravice do eksistence v času najhujše inflacije. Častno so pri teh polomih zastopana privatna bančna podjetja, ki so se v škodo narodnega gospodarstva parasitski redila in množila v najhujšem propadanju nemškega blagostanja, izkoriščajoč vedno padajočo vrednost marke. — Da se more kljub temu govoriti o splošni sanaciji nemškega narodnega gospodarstva, v to opravičuje tudi padanje števila brezposelnih. V aprilu tega leta se je znižalo samo v zaslednem ozemlju od 1 in pol milijona na pol milijona. S tem zboljšanjem na delavskem trgu je skrčila državna blagajna tudi svoje izdatke za podporo brezposelnih za preko 100 milijonov zlatih mark.

Močno je pripomogla k temu zdravljenju nemškega narodnega gospodarstva tudi zunanja politika, katere se je postavila na tatišče, da je treba zadostiti reparacijskim zahtevam zaveznikov in je v splošnem sprejela načrt izvedencev o plačilni zmožnosti Nemčije, kar je vzbudilo v inozemstvu zaupanje v normalen potek nemških odnosov napram ostalim državam. Tudi izid volitev v Reichstagu ne bo resno vplival na poslabšanje tega zaupanja, ker razpolagajo stranke, ki so za izvršitev reparacijskih obveznosti, še vedno z večino v parlamentu, četudi znatno zmanjšano od one v prejšnji legislaturi. — Oportunitizem ekstremnih levčarjev kakor tudi desničarjev bo moral podležiti sili razmer in se končno vdati pritisku zmagovalcev, ker le v tem je rešitev bodočnosti nemškega narodnega gospodarstva.

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo: Razstava se dne 10. avgusta odprla in dne 28. avgusta 1924. zaključila. Razstava obsega poleg glavne razstave industrijskih in obrtnih izdelkov še sledeče samostojne oddelke: 1. Razstava vajeniških izdelkov. 2. Umet-

niška razstava. 3. Gradbena razstava. 4. Vinska razstava. 5. Vrtnarska razstava. 6. Zajčerejska razstava in 7. Čebelaraka razstava. Pri razstavi vajeniških izdelkov morejo le oni vajenci sodelovati, ki se uče kakke obrti pri legalnem obrtniku v Jugoslaviji. Razstave se morejo udeležiti vsi obrtniki in industrijanci, katerih bivališče je v Jugoslaviji, ter zastopniki inozemskih tvrdk s takimi predmeti, ki se v Jugoslaviji ne izdelujejo, ali pa s predmeti, ki se sicer v Jugoslaviji izdelujejo, niso pa na razstavi zastopani. Prijavnice so se že razposlale in sicer na vsa industrijska in obrtniška podjetja. Izpolnjene prijavnice je poslali na "Upravo industrijsko-obrtno razstave" v Maribor, Grajski trg št. 1.

Prva številka "Razstavnega Vestnika", ki bo vseboval vse bistvene pogoje in informacije za razstavaljce, izide v drugi polovici meseca maja.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Raffineria št. 7 ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine: žveplo 2krat rafinirano in ventilirano, modro galico (angleško v sodih), mehove za žveplanje, ročne in nahrbtni škropilnice originalne "Vermorel", sistem "Vermorel" in istrske škropilnice, poljska, vrtna in cvetlična semena, gumijevе trakce za cepenje, umetna gnojila vseh vrst, klajno apno ali redilno moko za živino "Bisulin" zdravilo za na spolovilih bolno živino, železne in lesene grablje, kose "Merkur" in "St. Florian", tobačni ekstrakt, trtno ličje, (rafijo) in dr. kmetijske potrebščine.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria 7.

Kiseljak ali trtni zavijač. Kiseljak ali trtni zavijač je majhen črviček, ki objeda trtni cvet in ga zapreda s pajčevino v mahne klopčke. Ko se pokazejo zarodi, se zavrtja vanje, nakar začnejo zarodi gniti, tako, da slednji vsahne precejšnjo množino grozdja.

Pokončujemo ga s tem, da gnile zažode obiramo in jih uničujemo. Pri tem pa je paziti, da ne padejo jagode po tleh, ampak jih zberimo v kako posodo in jih sežemo ali z vrelo vodo oparimo.

Druga vrsta trtnih boleznih bi bila neka gliva: 1) Botrytis cinerea, ki dela mnogo škode na še zelenem grozdju. Pravijo ji tudi plemenita gniloba.

2) Bela rja White Rot. Napadene jagode postanejo svetlorjave ter so obdane z malimi rdečkastimi pičicami. Protisredstvo obiranje in uničevanje napadenih jagod. Dalje so črni palež, katerega bomo prihodnjič opisali.

Prepir za medvedovo kožo

Vladarska rodbina Romanovih je po vseh človeških računih odigrala svojo vlogo. Umrjeni car Nikolaj II. je bil pač zadnji Romanov na ruskem prestolu. Nikakih zunanjih znakov ni, da bi se sedanji položaj v Rusiji mogel obrniti v smer, ki bi omogočila povrnitev monarhije. Revolucionarji so svoj čas ubili carja pa tudi prestolonaslednika in hčere, tako da ni nobenega direktnega potomca zadnjega ruskega carja več met živimi.

Toda če je neka Romanovih med živimi. Ti žive seveda zunaj Rusije in žalujejo po dnevih, ki so bili. Znaša sta posebno veliki knez Nikolaj Nikolajevič in veliki knez Ciril Vladimirovič.

Zunaj Rusije živi približno 3 milijone ruskih ubežnikov in beguncev, ki jih je boljševiška revolucija pogonala po svetu. Ta številna ruska emigracija živi svoje kulturno in politično življenje vključno temu da so ti Rusi raztreseni po vseh večjih evropskih središčih in da so različnih stanov. Tako imamo med njimi demokrate, socialiste in monarhiste. Monarhistična struja ni baš najštevilnejša, vendar je razcepjena v dve skupini. Monarhistični spor med ruskimi izseljenci je nastal vsled tega, ker sta dva pretendenta na rski carski prestol. Večina se je že izrekla za omenjenega Nikolaja Nikolajeviča, to pa ni bilo prav Cirilu Vladimiroviču, ki se smatra za poglavarja rodbine Romanovih. Res je namreč, da je ta najbližji sorodnik umorjenega Nikolaja II. On je najstarejši sin velikega kneza Aleksandroviča (brat Aleksandra III.) in velike knežinje Marije Pavlovne, ki je rojena princeznja Meklenburška. Nikolaj Nikolajevič, bivši generalisimus ruske vojske, pa je le oddaljen sorodnik Nikolaja II.

Ciril Vladimirovič, sedaj 46 let star, je dovršen posvetnik in eleganten salonski lev. Porochen je s sestro rumunske kraljice, ki se je dala ločiti od svojega prejšnjega moža (nekega nemškega princeza), da se je potem poročila s Cirilom Vladimirovičem. V predvojni dobi ni Ciril Vladimirovič igral nobene politične vloge. Bil je zapovednik carjeve osebne mornarice in zelo priljubljena oseba v salonskih najvišjih družbah v Petrogradu. Veljal je tudi na dvoru kot nekaj vzor aristokratske elegancije in to je bilo vse, kar je ta mož storil za Rusijo.

Za časa prve revolucije je stopil tudi on na stran revolucionarjev in stavil carjevo mornarico novi vladi na razpolago. Celu pripovedujejo, da so ga v tistih burnih marčnih dnevih 1. 1917. videli z rdečim trakom v gumbici. Danes je seveda navdušen monarhist. Z Nikolajem Nikolajevičem se ni nikoli dobro razumel. Nikolaj je veljal za reakcionarca, Ciril pa za liberalnega gospoda. To

neprijateljsko razpoloženje se je seveda poostrišlo potem, ko so se monarhisti izjavili za Nikolaja Nikolajeviča. Seveda se pa Ciril Vladimirovič ni udal, on ne priznava svojega sorodnika za pretendenta na carski prestol. Izdal je tudi proglas na ruski narod iz Nice, ki se tako-le glasi v izveščku:

"Izdano od čuvaja carskega ruskega prestola na vse zveste podanike.

Rusija propada. Nestrpno pričakuje naša domovina rešitve.

Po zadnjih težkih in krvavih letih izkušnje, je naš narod izprevidel, da more le zakoniti car prinesiti srečo in blagostanje.

V Rusiji ne morejo naši bratje izraziti svoje volje, ker jih tlačijo nasilje roparske sode. Zato pričakujejo od nas, da jim prinesemo rešilo besedo in rešilna dejanja. Naša dolžnost je, da njih vera ne doživi razočaranja.

Kot zakoniti poglavar ruske carske hiše in kot čuvaj carskega prestola sem jaz upravičeno pričakoval, da se ignani Rusi samo Mojim ukazom pokore. Toda na veliko žalost sem ugotovil, da se mnogi Moji rojaki ne zavedajo svoje dolžnosti: pozabili so na prisego, ki so jo dali Meni, najvišjemu ruskemu služabniku in zakonitemu prestolonasledniku vseh Rusov.

Zaman so ostali vsi opomini na velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, da Me podpira v Mojih prizadevanjih.

Navdahnjen po ljubezni do domovine in njenih zvestih sinov, opirajoč se na Moje neizpodbitno pravo, ukazujem sledeče:

Vsi pripadniki armade in mornarice, vsi Moji zvesti podaniki se morajo zavedati svoje prislege in se pokoriti samo Mojim zapovedim. Zapeljanci in omahljivci naj se kmalu odločijo in Rusija jim bo odpustila njihove prestopke in pogreške! Toda nobenemu ne bo odpuščen, ki se ne odzove temu pozivu. Ne car, ne Rusija ne bosta nikoli pozabila, da so se pregrešili zoper Boga in postavbe.

Naj vedo vsi, da se smatram slejkoprej za pretendenta na ruski prestol in da Me bo samo smrt ovirala v izpolnjevanju mojih dolžnosti. Če umrjem, tedaj bo moj naslednik le oni, ki je v to poklican po božji previdnosti in po postavah ruskega carskega prava.

Izdano v Nici, v aprilu 1924.

Ciril.

Ta proglas nima seveda nobenega političnega pomena. Ruski narod se prav nič ne briga ne za Nikolaja ne za Cirila. Značilno pa je, da se bodoči maziljenec tako surovo izraža. Sicer pa imamo tudi slovenski pregovor, ki se glasi: "Ne prodajaj kože, dokler je medved v brlogu." In ta pregovor igra v tem slučaju odločilno vlogo.

DAROVI

Za žensko dobrodo. združenje je bilo darovanih L 124.— o priliki obnega zbora. Darovali so po L 10.— gg. Milica Černigojeva, Dr. Sedmakova, Dr. Vadalova; po 5 lir: gg. Valentin, Godina, Segulin, Bradač, Kapuco, Petrič, Vidmar, Vrabec, Premrl, Košta, Vendič; po L 4.— gg. Granduč in Zerjal; po L 2.— gg. Ukmar, Hervatin, Reiter, Lozar, Feigl, Kerkoč, Humar; po 1 L gg. Babič, Zadnik, Ingleš, Misigoj, Čergoli, Mevlja in Torjan; škedenjski odsek L 8.—. Vsem darovalcem iskrena hvala!

V počestitev spomina pok. brata Antona Pertot-a daruje ga. Roža Pregelj L 20 in g. Friderik Pertot L 10.— za "Solsko društvo" Srčna hvala!

Ker se niso mogli vdeležiti prireditve gojenecv otroškega vrta v škedenjsko podružnico, za kar bodi vsem izrečena najsrčnejša zahvala.

Iskrena hvala tudi vsem onim ki so pri gojenecv otroškega vrta darovali: Cok Andrej 3.—, Franc narobe ne gre in Dr. Griza 3 lire; Nis Vodoran III. 2.30; Liric, Iskravec in N. N. z Opčin po 2 liri; Alfonso 1.50 in 4.20 je dodal Piero, da je ratalo 25 lir. Srčna hvala vsem in Bogu!

Nadalje so isli podružnici darovali: Cok Andrej 3.—, Franc narobe ne gre in Dr. Griza 3 lire; Nis Vodoran III. 2.30; Liric, Iskravec in N. N. z Opčin po 2 liri; Alfonso 1.50 in 4.20 je dodal Piero, da je ratalo 25 lir. Srčna hvala vsem in Bogu!

Neimenovan iz Ročinja daruje L 15.— "Solsko društvo" in L 15.— "Dijaški Matični". Denar hrani upravnistvo.

V spopolnitev nedeljskega izkaza darov za svetloivansko podruž. Sol. društva je naša dolžnost, omeniti, da je pomotoma izostal znesek 15.— L nabrajan po gosp. Francetu Štrancarju od balinčarjev spodnje igre, ker se niso vdeležili otroške prireditve.

Za isto podružnico so darovali: (Nehote zakasnelo) G. Cok Andrej 5.— L; Franc narobe ne gre in Dr. Griza po 3.— L; Nis Vodoran III 2.30 L; N. N. z Opčin, Iskravec in Liric po 2.— L; Alfonso 1.50 in Piero 4.20 L, da je ratalo okroglo 25 L. Srčna hvala vsem!

Borzna poročila.

avstrske krome	0.0250	0.03
avstrijske krome	0.0315	0.0325
čehoslovaške krome	0.6500	67—
dinarji	27.73	28—
leji	10.76	11.25
marke	21.45	22—
dolarji	124—	125—
francoski franki	297—	300—
švicarski franki	98.25	98.45
angleški funti papirnati		

Insertirajte v „Edinosti“

MIROR

Neobhodno potreben za vsako gospodarstvo, hotel, zavod, garažo, kavarno, bar i. t. d. i. t. d.

Čisti hitro, briljantno in brez truda: srebro, medenino, nikelj, steklo, kamenlino, zrcala, mramor. Uspeh takojšen in trajen. Prihranek na času in denarju, Noben izdelek ne drži tako dolgo svetlosti očiščenih predmetov kakor „MIROR“. Njegova cena je povrnjena z manjšo uporabo.

JELEN MILO SCHICHT je MILO previdne gospodinjne ŠIRITE „EDINOST“

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo in z vzhodnimi deželami

Daje subvencije na blago, efekte in vrednosti

Otvorja akreditivne za nakup blaga. — Izkusi efektov in računov. Informacije. — Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice in jih obrestuje po 4%, letno natlo, a vloge na takei račun po 4%, i vezane vloge proti odpovedi obrestuje najbolje po dogovoru.

Sprejema vloge v dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

Izvršuje nakazila v lirah in dinarjih za Jugoslavijo